

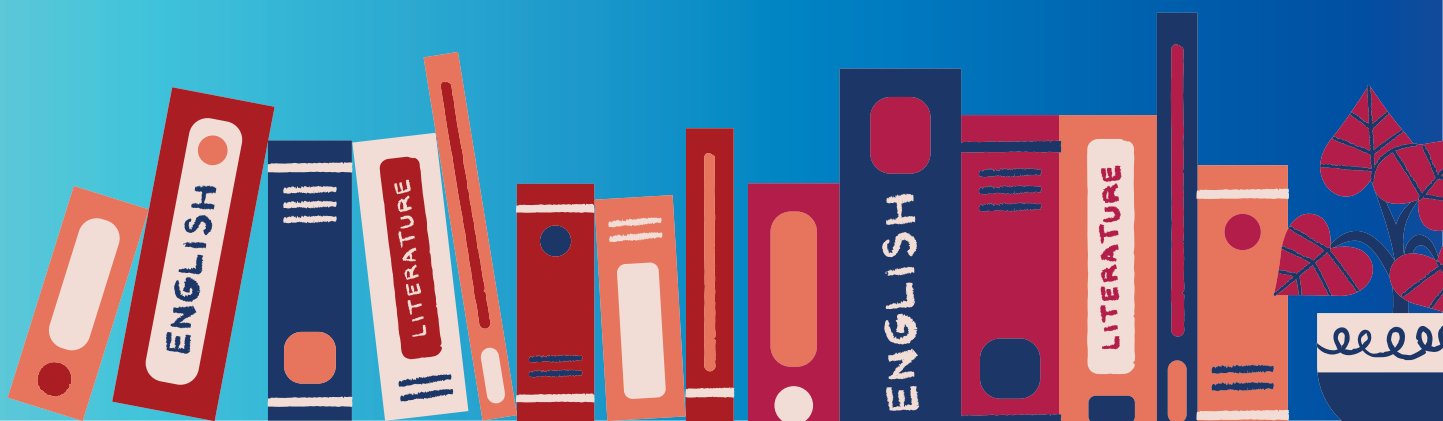

วารสาร EAIJ นวัตกรรมการบริหารการศึกษา

EDUCATIONAL ADMINISTRATION INNOVATION JOURNAL

ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2566

VOL.2 NO.4 OCTOBER -DECEMBER 2023

วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

Educational Administration Innovation Journal

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการที่มีคุณภาพ ของนักศึกษาและคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเน้นด้านนวัตกรรมการบริหารการศึกษา ที่ครอบคลุมการศึกษาในระบบ การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา นวัตกรรมหลักสูตรและการสอน นวัตกรรมการเรียนรู้ และเทคโนโลยีการศึกษา ทุกระดับ และทุกประเภท การศึกษา เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา กำหนดการเผยแพร่ราย 3 เดือน (Quarterly) ในลักษณะบทความวิชาการ บทความวิจัย และอื่น ๆ ทุกบทความจะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องในลักษณะพิจารณาโดยที่ผู้เขียนไม่ทราบผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบผู้เขียน (Triple-blind peer review) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ อย่างน้อยบทความละ 3 ท่าน รองรับการเผยแพร่ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประวัติที่มาก่อนตั้งขึ้นโดยชมรม นวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2565 เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานวิชาการของนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ผลงานทั้งหมดได้รับการตรวจสอบผลการคัดลอกวรรณกรรมก่อนเผยแพร่ทุกผลงาน

Objectives and scope of the journal to be a source for disseminating research articles Quality academic articles of students and faculty members of higher education institutions or other educational agencies both domestically and internationally. with an emphasis on innovation in educational administration covering formal education research and evaluation Innovative Curriculum and Instruction learning innovation and educational technology at all levels and all types of education such as basic education Vocational education and higher education. Schedule for publication every 3 months (Quarterly) in the form of academic articles, research articles, etc. All articles will be screened by experts in the relevant fields in a peer-reviewed manner without the author's knowledge of the experts. and the experts do not know the author (Triple-blind peer review) both inside and outside Rajamangala University of Technology Rattanakosin At least 3 per

article. Support both Thai and English publishing History founded by the Educational Management Innovation Club, Rattanakosin College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin on July 5, 2022 as a center for exchanging knowledge and disseminating academic works of academics, faculty and students. All works are checked for plagiarism before all works are published.

กองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

1.รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ภาณุจารี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
2.รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ สุรงค์พิพพรรณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
3.รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ วังเงิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
4.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
5.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
6.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
7.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณรี ปานศิริ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
8.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิภักดิ์ ภูมิพงศ์คชศร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
9.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัส แจ่มจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
10.อาจารย์ ดร.ประทีป มากมิตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
11.อาจารย์ ดร.ทง ทองภูเบศร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
12.อาจารย์ ดร.ชินวงศ์ ศรีงาม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
13.อาจารย์ ดร.วิรัตน์ มณีพุกษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
14.อาจารย์ ดร.สมใจ สืบเสาะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
15.อาจารย์ ดร.อมรรัตน์ พันธุ์งาม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
16.อาจารย์ ดร.ทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
17.อาจารย์ ดร.อุษา งามมีศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
18.อาจารย์ ดร.พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกูร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
19.อาจารย์ ดร.รักชนกขรินทร์ พูลสุวรรณนธิ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
20.อาจารย์ ดร.ละมุล รอดขวัญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
21. ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
22. รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยศรีปทุม

23. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ ไชยศรีสุข	นักวิชาการอิสระ
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธี พิกุลทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา ดุสิตาการ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเหนือ
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย บุตรแก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตชิน จิตติสุขพงษ์	มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชำนาญรบ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล มีชัย

ที่ตั้งสำนักงาน

อาคารอนุรักษ์พลังงานและปฏิบัติการนวัตกรรม ห้อง 602 ชั้น 6 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เลขที่ 96 หมู่ 3 ถนนพุทธมณฑลสาย 5 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 (คุณจิราภรณ์ ชนัญชนะ, 082-625-0706)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	(เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง	(บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ ไชยศรีสุข	(บริหารการศึกษา) นักวิชาการอิสระ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์ รักพรมงคล	(บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ	(บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ รัตนธิกุล	(เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธี พิกุลทอง	(เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

- 8.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา ดุสิตาการ (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนครเหนือ
- 9.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัส บุญเที่ยรทอง (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนครเหนือ
- 10.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย บุตรแก้ว (เทคโนโลยีมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี
- 11.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี วีระวงศ์ (เทคโนโลยีมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี
- 12.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตชิน จิตติสุขพงษ์ (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา) มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา
- 13.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชำนาญรบ (เทคโนโลยีเทคนิค ศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร
- 14.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศากุล (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 15.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชธานี
- 16.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร พฤษภูมิกุล (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา
- 17.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 18.อาจารย์ ดร.ลำพอง กลมกุล (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

วัตถุประสงค์	ก
บรรณาธิการ	ข
ที่ตั้งสำนักงาน	ข
ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายนอก	ข
ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายใน	ค

บทความวิจัย

1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษา ภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์	1
2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี	15
3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ	28
4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร	42
5 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี	56

บทความวิชาการ

6 การจัดกิจกรรมดนตรีและจังหวะตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร	69
---	----

แบบคำขอเสนอบทความ	82
-------------------------	----

รูปแบบต้นฉบับบทความวิจัย (Template research form)	83
---	----

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายใน
สถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉินในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

The Relationship between the Competence of School Administrators and the
Quality of Educational Management within the School in Emergency Situations
in Schools under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office

ชลิดา สุวรรณโกศัย

Chalida Suwankosai

โรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา

Latbualuangpairotewittaya School

E-mail : suppachok_joe@hotmail.com

Received December 22, 2023; Revised December 29, 2023; Accepted December 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี (2) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี และ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย (1) ด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉินในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรีอยู่ในระดับมาก (2) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉินในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรีอยู่ในระดับมาก และ (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉินในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรีพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา; คุณภาพการจัดการศึกษา; สถานการณ์ฉุกเฉิน

Abstract

The objectives of this research were (1) to analyze the competency of educational institution administrators in emergency situations in schools under the Office of Secondary Education Service Area, Nonthaburi; and (2) to analyze the quality of educational management within educational institutions in emergency situations in schools under the Office of Secondary Education Service Area, Nonthaburi; and (3) to analyze the relationship between the competence of the school administrators and the quality of educational management within the school in emergency situations in schools under the Office of Secondary Education Service Area, Nonthaburi. This research is quantitative. The sample group consisted of 317 teachers in schools under the Secondary Education Service Area Office, Nonthaburi. Data was collected by using a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation. and one-way analysis of variance.

The results of the research showed that (1) the competency of the administrators of educational institutions in emergency situations in schools under the Office of Secondary Education Service Area, Nonthaburi was at a high level; (2) the quality of education management within educational institutions in emergency situations in schools under the Secondary Education Service Area, Nonthaburi was at a high level; and (3) regarding the relationship between the competence of the school administrators and the quality of education management in the school in emergency situations in schools under the Office of Secondary Education Service Area, Nonthaburi, it was found that there was no correlation.

Keywords: Competence of the school administrators; The quality of education management; Emergency situations

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ซึ่งมีการระบาด ในวงกว้างหลายประเทศทั่วโลก ประเทศส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเกิดการติดเชื้อมากขึ้นเรื่อยๆ และเพื่อเป็นการป้องกันและหยุดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ ประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยนั้น ได้มีมาตรการปิดประเทศ (Lockdown) โดยให้ประชาชนหยุดกิจกรรมต่าง ๆ หยุดการเดินทาง และอยู่ในที่ที่ตัวเองพักตามระยะเวลาที่กำหนดและงดกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการรณรงค์มาตรการด้านสาธารณสุขและเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) สถานการณ์ดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องในระยะยาว จากสถานการณ์ดังกล่าวกลายเป็นสาเหตุให้นักเรียน

ทั้งหมดในประเทศไทยได้รับผลกระทบ ถูกปั่นป่วนกระบวนการเรียนรู้และบางส่วนยังประสบปัญหาความเกี่ยวกับระบบการศึกษาหลากหลายด้าน เป็นต้นว่า เราจะออกแบบการเรียนรู้ในยุคโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ทักษะและหลักสูตรโลกการศึกษารูปแบบใหม่หลังจากนี้ควรมีหน้าตาแบบไหนเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้หรือทำให้ความเหลื่อมล้ำแย่กว่าเดิม ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (COVID-19) มีการระบาดในวงกว้างอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว และคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา โดยตระหนักอยู่เสมอ ไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุด ตามแนวคิด “การเรียนรู้นำการศึกษาโรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” (ประเสริฐ บุญเรือง, 2563)

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID - 19 ประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก ได้แก่ นักเรียน ครูหรือผู้ดูแลนักเรียนและผู้ปกครองอยู่รวมกัน จึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายถ้าหากจัดการไม่ดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจการจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรค COVID-19 และมีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียน หากยังมีการแพร่ระบาดที่ต่อเนื่องและหนักขึ้น ก็จะมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการเรียนผ่าน DLTV จากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์และรวบรวมสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ใน OBEC Content Center ชุดโปรแกรมและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ครบวงจรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น Tutor ดิวฟรี.com, e-Book เป็นต้นรวมถึงเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเครือข่ายเพื่อรองรับการให้บริการแพลตฟอร์มการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับระบบ Digital e-Learning ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลงก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนอาจมีหลายรูปแบบ ได้แก่การเรียนรู้ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียน ที่ครูผู้สอนและนักเรียนไม่ได้เผชิญหน้ากัน อีกทั้งมีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 โดยมีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน ตรวจสอบสถานที่ ทาความสะอาดอาคารเรียน ห้องเรียนรวมถึงการจัดเตรียมสถานที่เพื่อเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลหรือระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเปิด-ปิดภาคเรียน มีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการได้รับความรู้ให้ครบตามช่วงวัยของเด็กเพื่อลดการได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด(กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ชี้ให้เห็นว่าการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ความเข้าใจผู้อื่น มองตัวเองเป็นพลเมืองโลก และมองผู้อื่นด้วยความเชื่อมโยงกันในระดับโลก มีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์เวลาเจอเหตุการณ์ไม่คาดฝัน รวมถึงเรื่องความรู้ใหม่ ๆ เช่น ทักษะด้านดิจิทัลหรือการเงินและทักษะการจัดการตัวเอง ภาวะผู้นำ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ถ้าพูดให้ชัดขึ้นคือ เมื่อเกิดโรค Covid-19ตอนแรกเราเห็นว่ามันเป็นเพียงเรื่องสุขภาพ เป็นโรคระบาด เราคิดว่าเราต้องพึ่งแพทย์เป็นหลัก แต่พอเหตุการณ์เริ่มเรื่องการเข้าถึง

4 | ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉินในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

เทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในโลกการศึกษาแบบปัจจุบันทันด่วนชี้ให้เห็นถึงประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำที่อาจรุนแรงสาหัสมากขึ้นเป็นทวีคูณ การมาเยือนของวิกฤตโรคระบาดทำให้เกิดบานปลายและเหมือนว่าเราต้องอยู่กับมันไปอีกระยะหนึ่ง ที่นี้โรค Covid-19 จึงไม่ใช่แค่เรื่องสุขภาพแต่เป็นประเด็นที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์หลายศาสตร์ รวมถึงศาสตร์ด้านมานุษยวิทยา มีความเข้าใจ มองเห็นความต้องการที่แตกต่างกันของคนที่แตกต่างกันไม่เท่ากันในสถานการณ์ฉุกเฉินนี้ อีกทั้งวิธีการที่พยายามใช้แก้ปัญหาในยุค Covid-19 ทั้งกระบวนการทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ หรือทางสังคม รวมถึงนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ดังกล่าว จึงสำคัญมากในการเอาตัวรอดและในขณะเดียวกันประเทศไทยยังพบกับสถานการณ์ฉุกเฉินจากภัยพิบัติต่าง ๆ ปัจจัยเกิดจากสภาวะแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิด “ภัยพิบัติและโรคอุบัติใหม่” ทวีความรุนแรงได้เสมอ เหตุนี้ใน 3-4 ปีมานี้ “ประเทศไทย” มักเจอ “ภัยพิบัติธรรมชาติ” หรือ “ภัยที่มนุษย์สร้างขึ้น” และปี 2564 ก็ยังต้องเสี่ยงเรื่องแผ่นดินไหว สึนามิ น้ำท่วม พายุ และฝุ่นพีเอ็ม 2.5 ที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงกว่าเดิม (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) และการประท้วงทางการเมืองที่เกิดขึ้นในพื้นที่สถานศึกษา การชุมนุมต่าง ๆ จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้เราไม่สามารถทราบได้เลยว่าในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ฉุกเฉินใดบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในประเทศไทย

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดกระบวนการบริหารและจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งสามารถออกแบบกระบวนการทำงานในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา เป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะเฉพาะในการบริหารจัดการ (Teera R, 2014) และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเทคนิคการบริหารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ตลอดจนสร้างความศรัทธาและเชื่อมั่นแก่บุคคลภายนอก (Ratchakumaree D, 2011) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารจึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหาร เพื่อนำพาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นไปตามเครื่องมือส่งเสริมการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) เพื่อดำเนินงานพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบายที่จำเป็นต้องแก้ไขหรือปรับปรุงเป็นการเร่งด่วน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนในประเทศให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้เพราะคุณภาพการศึกษาของคนในประเทศเป็นสิ่งที่จะชี้นำการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและการเมืองในอนาคต การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ มนุษย์ได้พัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข คุณภาพการศึกษาจึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดประเด็นหนึ่งของสังคม ซึ่งสังคมไทยและกระทรวงศึกษาธิการกำลังให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ และพยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งให้สูงขึ้น ดังนั้นองค์การทางการศึกษาต้องมองเรื่องการปรับปรุงคุณภาพว่าจำเป็นจะต้องดำเนินการ สถานศึกษาจึงต้องจัดให้มีการประเมินภายในสถานศึกษาเพื่อให้ ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่าง

เต็มศักยภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ร่วมงานทุกคนเปลี่ยนเจตคติหันมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำการทำงานเป็นทีม การประสานความร่วมมือและการมีความสำนึกร่วมกันของ ผู้ปกครอง รัฐบาล เจ้าหน้าที่ ผู้แทนชุมชนผู้นำทางธุรกิจ (Arcaro, 1995, pp. 56 - 57)

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะทางการบริหารจะสามารถเป็นกำลังหลักในการดำเนินงานให้เกิดกระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษาที่ดีได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เพื่อสามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

จากการศึกษาแนวคิดของวิรัช นิภาวรรณ (2551), สันติ บุญภิรมย์ (2552), มนูญ ร่มแก้ว (2553), ธงชัย สันติวงษ์ (2555) และจรูณี เก้าเอี้ยน (2556) สรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง การที่ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางซึ่งได้แก่ การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคธุรกิจ หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐโดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550), วิรัช นิภาวรรณ (2551), ภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ ไตวงษะบุตร (2552), สันติ บุญภิรมย์ (2552), พรศิริ บัวอุไร (2554) และจรูณี เก้าเอี้ยน (2556) สรุปได้ว่า บริหารการศึกษา หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรี

กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่าภารกิจทางการบริหารการศึกษาหรืองานบริหารการศึกษา นั่นเอง

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดของ Boyatzis (1996), พนิดา จันทรัตน์ (2557), วรณยุพา ตันมณี (2559), จิรพรรณ ทิระวรเสถียร (2555), จิณัฐธวัช ศรีจันทร์เวียง (2553), ประจักษ์ ทรัพย์อุดม (2550), สรุปได้ว่าสมรรถนะหมายถึง ความรู้ที่จำเป็น และมีผลทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ เป็นทักษะความสามารถคุณลักษณะเฉพาะตัว ที่สามารถแสดงศักยภาพออกมา เพื่อนำออกมาใช้ในด้านต่าง ๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้และปรับเปลี่ยน ให้เหมาะสมกับบริบทและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังทำให้สามารถนำพาองค์กรไปยังเป้าหมายได้เร็วยิ่งขึ้น

คุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญซึ่งทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักและดำเนินการให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เป็นกรอบการศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

สถานการณ์ฉุกเฉิน

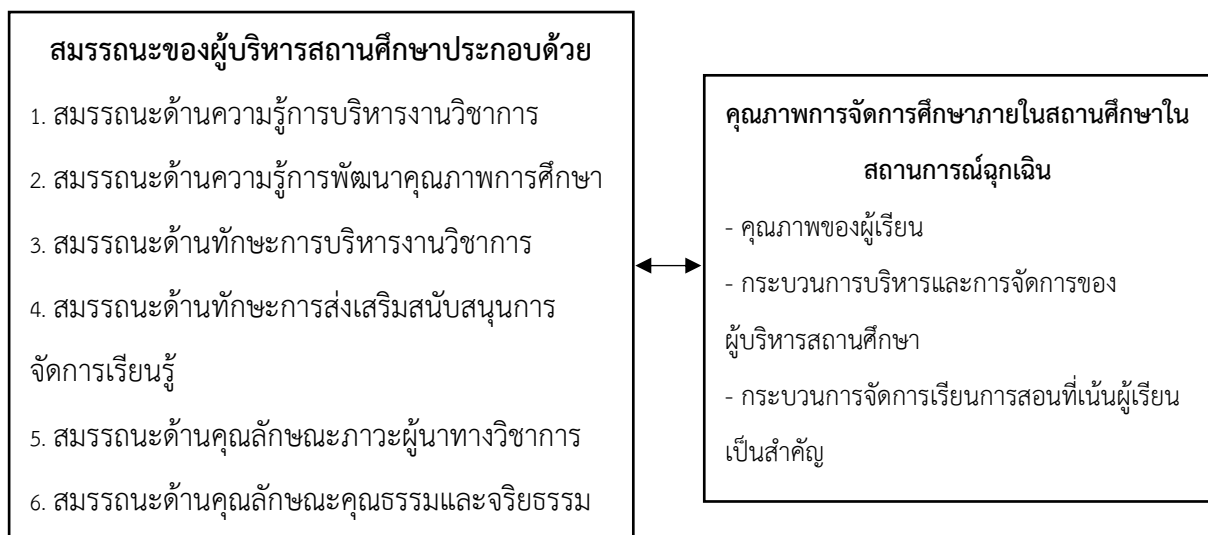
สถานการณ์ฉุกเฉินเกี่ยวกับวิกฤตโควิด19 เป็นการแพร่ระบาดของไวรัสชนิดหนึ่งซึ่งมาจากคำว่าไวรัสโคโรนาเป็นไวรัสที่จัดอยู่ในวงศ์อยู่ในวงศ์ใหญ่ที่สุดในบรรดาไวรัสที่พบในสัตว์และคน ไวรัสโคโรนายังเป็นสาเหตุทำให้เกิดความเจ็บป่วยต่าง ๆ ตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงโรคที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยอย่างรุนแรง ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจากวิกฤตโควิด-19 ของเสาวณี จันทะพงษ์ (2563) ได้กล่าวว่า เวลานี้คงไม่มีประเด็นใดที่คนสนใจได้มากเท่ากับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ยกระดับให้เป็น “ภาวะการระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic)” เหตุผลสำคัญที่ทำให้ผลกระทบครั้งนี้คาดว่าจะมากกว่าในกรณีของการระบาด 3 ครั้งใหญ่ ได้แก่ โรคซาร์ส ไข้หวัดใหญ่ 2009 และโรคเมอร์สเนื่องจากเศรษฐกิจจีนมีขนาดใหญ่กว่าเดิม รวมทั้งมีความเชื่อมโยงทั้งการค้า การลงทุน การขนส่งกับโลกมากขึ้น ในปี 2561 เศรษฐกิจจีนมีขนาด

16% ของเศรษฐกิจโลก ใหญ่กว่าช่วงการระบาดของซาร์ส 4 เท่า และมีขนาดคิดเป็น 13% ของมูลค่าการส่งออกโลก 39% ของการผลิตอุตสาหกรรมโลก และคิดเป็น 18% ของมูลค่าการท่องเที่ยวโลก รวมทั้งปัจจุบันที่มีระดับโลกาภิวัตน์ขั้นสูงที่ประชากรของโลกถูกล้อมรวมกันทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสังคมวัฒนธรรมมากขึ้นกว่าในอดีต แม้สถานการณ์จะรุนแรงแต่ในวิกฤตย่อมมีโอกาสและสร้างบทเรียนเสมอ รายงานของ World Economic Forum (2020) นำเสนอกรณีศึกษาของจีนพบว่า การระบาดครั้งนี้ทำให้เห็นพัฒนาการหลายอย่าง อาทิ (1) ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชนในการจัดการวิกฤติ COVID-19 ที่มีความโปร่งใส รับฟังความเห็นของประชาชนผ่าน Social Media ทั้ง WeChat และ Weibo (2) การดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจการเงินและการคลังที่รวดเร็วเพื่อลดผลกระทบ และ (3) โอกาสใหม่ๆ ของภาคธุรกิจ วิกฤติครั้งนี้ช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี มีการให้บริการแก่ผู้บริโภคทางออนไลน์มากขึ้นทั้งการค้า การศึกษา และธุรกิจบันเทิง ผลกระทบวิกฤติโควิด19เป็นรูปแบบหนึ่งของภาวะฉุกเฉินที่ทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวไม่สามารถดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างปกติต้องเรียนต้องสอนออนไลน์ส่งผลต่อผู้บริหารที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพการเรียนสอนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น.23- 41) และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เป็นกรอบการศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น.25-41) กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,753 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกา
หนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607- 610) และใช้วิธีการสุ่มอย่าง
ง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1
แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีลักษณะเป็นมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ด้าน
ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3
ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถาม
ชนิดเลือกตอบ (Check List) มาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ
(Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์
ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้าน และความหมายใน
ภาพรวม

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาใน
สถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)และค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ ที่ได้มาแปลความหมาย รายชื่อ รายด้าน และความหมาย
ในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ย

4. นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับ
คุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นนทบุรี โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation
Coefficient) ได้แล้วนำเอาค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านสมรรถนะด้านคุณลักษณะคุณธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือด้านสมรรถนะด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.13$) และด้านสมรรถนะด้านความรู้การบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

1.1 สมรรถนะด้านความรู้การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาคือ มีการจัดครูเข้าสอน ทรัพยากรสนับสนุน ระบบครูที่ปรึกษา ระบบการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.70$) และมีการจัดระบบข้อมูลโรงเรียนเอกสำหรับหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

1.2 สมรรถนะด้านความรู้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่ามีการนิเทศกำกับติดตามการประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือมีการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.93$) และ มีการสื่อสารแนวทางหลักการและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา แก่ครูบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีการสื่อสารแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ

1.3 สมรรถนะด้านทักษะการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่ามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.85$) รองลงมาคือมีการกำกับ ติดตามการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือตามแผนการนิเทศที่กำหนด ($\bar{X} = 4.11$) และมีการสะท้อนผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.82$) ตามลำดับ

1.4 สมรรถนะด้านทักษะการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่าส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และมีความสามารถในการสร้างขวัญและกำลังใจที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือเป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กับครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.50$) และมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ ความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น ความต้องการกับครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

1.5 สมรรถนะด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการประเชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลง มองการณ์ไกล มีความกล้าและเปิดเผย เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.43$) และผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

1.5 สมรรถนะด้านคุณลักษณะคุณธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบนโยบาย และแผนที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่หวังดี รับรู้ รับฟัง ให้คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นมิตรด้วยความจริงใจ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ($\bar{X} = 4.85$) และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและยอมรับผลการกระทำของตนเองและบุคลากรในสถานศึกษาที่จะเกิดต่อสถานศึกษาและสังคม ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ

2. คุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่าด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 3.91$) และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

2.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่า ผู้เรียนยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.87$) รองลงมาคือผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.74$) และผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ

2.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีเป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.94$) รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.44$) และผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

2.3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ($\bar{X} = 3.74$) และผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี สามารถนำผลการศึกษามาอภิปราย ได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิศักดิ์ อ่อนตะวัน (2563) วิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารกับความสุขของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญานิษฐ์ ขุนประดิษฐ์ (2562) วิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะหลักของผู้บริหาร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. คุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญานิษฐ์ ขุนประดิษฐ์ (2562) วิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาของสุทธิศักดิ์ อ่อนตะวัน (2563) เรื่องสมรรถนะของผู้บริหารกับความสุขของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับความสุขของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อยู่ในระดับมาก

ภาพที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน

สรุป

ผู้บริหารสถานศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านสมรรถนะด้านคุณลักษณะคุณธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านสมรรถนะด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการและด้านสมรรถนะด้านความรู้การบริหารงานวิชาการตามลำดับ เพื่อที่จะได้มีแนวทางการบริหารงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงาน พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาดตนเอง สร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและเต็มศักยภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรหาการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว

2.2 ควรหาการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสุขในการทำงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว

2.3 ควรหาการศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว และโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563. เข้าถึงได้จาก: <https://moe360.blog/2020/05/08/การเตรียมความพร้อม>, 20 ตุลาคม 2564.

จรุณี แก้วเย็น. (2556). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา : กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติ สำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

จิรพรรณ หิรัญวรเสถียร. (2555). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเสริมงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ฐิฎฐาวั ศรีจันทร์เวียง. (2553). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

ธงชัย สันติวงษ์. (2555). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ประชุมการช่าง.

ประเสริฐ บุญเรือง. (2563). แนวทางการบริหารการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. เข้าถึงได้จาก: <http://www.spm7.go.th>, 20 ตุลาคม 2564.

ประจักษ์ ทรัพย์อุดม. (2550). แนวทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท

พนิตา จันทรัตน์. (2557). การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.

พรศิริ บัวอุไร. (2554). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย

ราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

ภาวิดา ธาราศิริสุทธิและวิบูลย์ ไตรณะบุตร. (ม.ป.ป). *หลักและทฤษฎีการบริหาร*. สาขาวิชาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกำแพง.

มนูญ ร่มแก้ว. (2553). *สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี*. ปริญญานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

วรรณยุพา ต้นมณี. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน
บุคคลในเครือข่ายโรงเรียนที่ 20 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิตยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.

วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2551). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของการบริหารการจัดการบริหารการ
พัฒนาและการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *เครื่องมือส่งเสริมการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้
ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้บริการสถานศึกษา)*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนา
นโยบายด้านการเรียนรู้ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมิน
คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

เสาวณี จันทะพงษ์. (2563). *เศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจไทยหลังโควิด19: โรคปฏินวัติโลก ยกเครื่องสู่อนาคตวิถี
ชีวิตใหม่*. เข้าถึงได้จาก: [https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Documents/PhraSiam
0363/0363_CoverStory.pdf](https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Documents/PhraSiam0363/0363_CoverStory.pdf), 20 ตุลาคม 2564.

Arcaro, J. S. (1995). *Quality in Education: An Implementation Handbook*. New York: St. Lucie
Press.

Boyatzis, R.E. (1996). *The Competent Manager: A Theory of Effective Performance*. New York:
NY John Wiley & Sons.

Ratchakumaree, D. (2011). *Competencies of administrators and quality assurance within the
school Under the local government organization Local Education Group 1*. Master of
Education Thesis. Silpakorn University, Faculty of Education, Program in Educational
Administration, Nakhon Pathom.

Teera, R. (2014). *Professional in management and administration Education reform era*.
Bangkok: Kho Fang. (In Thai)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี
Participatory Management Affecting Student Affairs in Educational Institutions
under the Secondary Educational Service Area Office Phetchaburi

ณิชาวรรณ บุญรอด

Nichawan Boonrod

โรงเรียนบ้านลาดวิทยา

Banlatwiththaya School

E-mail : nichanicha1234567@gmail.com

Received December 23, 2023; Revised December 29, 2023; Accepted December 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อวัดระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา (2) เพื่อวัดระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา และ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 6 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน 178 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา ได้สมการทำนาย $Y = 1.932 + .427X_4 + .160X_1$ โดยมีค่า R^2 เท่ากับ .485 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; การบริหารงานกิจการนักเรียน; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

Abstract

The three objectives of this study were (1) to measure the level of participatory administration of educational institutions (2) to measure the level of the administration of student affairs in schools and (3) to analyze participatory administration affecting the administration of

student affairs in schools. This study employed a quantitative research. The sample consisted of 6 large school under Phetchaburi Secondary Education Service Area Office, information providers were the 178 school administrators and government teachers under The Secondary Educational Service Area Office Phetchaburi. Collect data using questionnaires. The statistics used in the data analysis were mean, standard deviation, and multiple regressions.

Major findings: (1) the level of participatory administration of educational institutions, overall and each aspect was at the highest level. (2) The level of the administration of student affairs in schools, overall and each aspect was at the highest level. and (3) the prediction equation of participatory administration affecting the administration of student affairs in schools was $Y = 1.932 + .427X_4 + .160X_1$ with $R^2 .485$, statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: The level of participatory administration of educational institutions; The administration of student affairs in schools; The Secondary Educational Service Area Office Phetchaburi

บทนำ

“เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยให้เขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน รองลงมาจากบิดา มารดา” ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พระนามในขณะนั้น) ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในวันอังคารที่ 28 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2515

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถ เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภา นิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560, น.14) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 4 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิด

จากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ในปัจจุบันการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองโดยการใช้หลักการบริหารที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องและมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง ซึ่งการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมถือว่าเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน เพราะเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงถือเป็นรูปแบบที่สำคัญรูปแบบหนึ่งที่มีความสนใจในวงการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแนวทางการบริหารที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับความรับผิดชอบและความร่วมมือในการพัฒนา ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานกิจการนักเรียนทำให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาวิจัยเพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เทคนิคการสำรวจภาคตัดขวาง ด้วยเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ในเก็บข้อมูลวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า การอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ได้นั้นจะเกิดประโยชน์กับผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่วิจัย ทั้งยังเกิดประโยชน์กับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในพื้นที่วิจัยในการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปปรับปรุงการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดยังประโยชน์ให้กับนักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

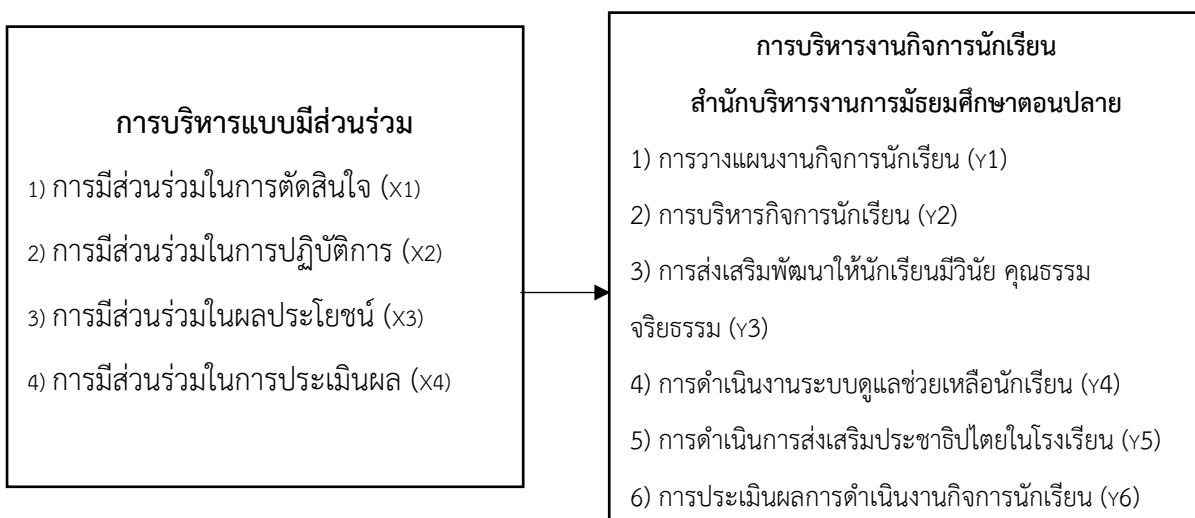
1. เพื่อวัดระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
2. เพื่อวัดระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากนักวิชาการหลายท่าน โดยสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีนักวิชาการกล่าวถึงไปในทางเดียวกันมากที่สุดได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen & Uphoff, 1980, pp.40-42; Sashkin, 1984, pp.164; Bryman, 1986, pp.139; Swansburg, 1996, pp.391-394; Chapin, 1997, pp.317) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเป็นตัวแปรต้นของการวิจัย

สำหรับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานกิจการนักเรียนผู้วิจัยเลือกใช้อิงประกอบตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 37-46) ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเป็นตัวแปรตามของการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีจำนวน 22 แห่ง
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) โรงเรียนเขาย้อยวิทยา โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรีโรงเรียนท่ายางวิทยา โรงเรียนบ้านลาดวิทยา และโรงเรียนป่าเต็งวิทยา
- 1.3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน 178 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษา ซึ่งสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งปัจจุบัน อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบวัดระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's scales) (Likert, 1967) จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Cohen and Uphoff, 1980, pp.219-222) และแนวคิดการบริหารงานกิจการนักเรียน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2552, pp.35-46)
- 2) สร้างแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา ตรวจสอบโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
- 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เฉลี่ย 0.5 ขึ้นไป
- 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) เท่ากับ 0.755

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมจากผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 178 คน

2) นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนด้วยตนเองและขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 2 สัปดาห์ ได้คืน จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3) ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษา ซึ่งสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งปัจจุบัน อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบเคียงกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)

3) วิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษาด้วยสถิติความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (pearson's product-moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 178 คน รับแบบสอบถามคืน จำนวน 178 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 เป็นเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 รองลงมาอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 และอายุ 25 – 35 ปี น้อยที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 82 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีวิทยฐานะมากที่สุดอยู่ในระดับชำนาญการ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาชำนาญการพิเศษ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 และน้อยที่สุดไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมา 11 – 15 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 รองลงมา 5 – 10 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 และน้อยที่สุด 15 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

(n = 178)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X1)	4.56	0.36	มากที่สุด
2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (X2)	4.55	0.37	มากที่สุด
3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X3)	4.61	1.03	มากที่สุด
4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X4)	4.55	0.32	มากที่สุด
รวม (X total)	4.67	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 1.03) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.36) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากันสองด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.32) และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.37)

ตารางที่ 2 ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา

(n = 178)

การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน (Y1)	4.54	0.43	มากที่สุด
2) การบริหารกิจการนักเรียน (Y2)	4.55	0.38	มากที่สุด
3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Y3)	4.53	0.34	มากที่สุด
4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y4)	4.53	0.34	มากที่สุด
5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน (Y5)	4.51	0.35	มากที่สุด
6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน (Y6)	4.96	0.11	มากที่สุด
รวม (X total)	4.60	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.11) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.35) การบริหารกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.38) การวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากันสองด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.34) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.34)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้าน

ตัวแปร	(X1)	(X2)	(X3)	(X4)	(X total)	(Y total)
(X1)	1.000					
(X2)	.482**	1.000				
(X3)	.073	.204**	1.000			
(X4)	.425**	.367**	.125	1.000		
(X total)	.524**	.612**	.822**	.515**	1.000	
(Y total)	.475**	.356**	.041	.663**	.389**	1.000

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง .663 - .041 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามสมการทำนายต่อไปนี้

$$Y \text{ total} = 1.932 + .427X4 + .160X1$$

เมื่อ Y total คือ การบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา

X1 คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาด้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

X4 คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

R^2 เท่ากับ .485

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบุรีมีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการทำงานร่วมกันที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล และร่วมตรวจสอบ อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการทำกิจกรรมของสถานศึกษาให้บรรลุจุดประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจกับผู้บริหารสถานศึกษา หรือดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษาและสังคมร่วมกัน ทำให้เกิดความร่วมมือเกิดความผูกพัน ยอมรับความเปลี่ยนแปลง วัดโดยแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติกานต์ กรรมสิทธิ์ (2561, น.49-69) การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมากระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนารถ วาดกลิ่น (2556, น.85-87) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งโดยทางรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม แสงอินทร์ (2559, น.85) ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ และสามารถดูแลตนเองได้ และด้านความไว้วางใจกัน ตามลำดับ

2. ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยมุ่งส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การเรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคม การรักษาวินัย การแนะแนว การสาธารณสุข การช่วยเหลือนักเรียนในด้านส่วนตัวและภาวะอารมณ์และยังช่วย เสริมสร้างการรวมกลุ่มกับเพื่อนให้เสนอความคิดเห็นและกล้าแสดงออกด้วยการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนได้มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการ รวมทั้งอำนวยความสะดวกและสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียนกับโรงเรียน วัดโดยแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาวดี นานาผล (2555, น.79) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านมิตรสัมพันธ์ และด้านกิจสัมพันธ์ 2) การดำเนินงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับมากไปน้อย คือ ด้านปกครองและระเบียบวินัย ด้านการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดบริการแนะแนว และด้านการบริการสุขภาพอนามัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา ทรงศรี ปราศรัย ประวิติรุ่งเรือง และปรกรณ์ ประจัญบาน (2557, น.147) ได้ศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์คณะบุคคล/บุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียน 2) ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน 3) กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนนักเรียน มีความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้ในระดับมาก

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาด้านอื่น ๆ ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาพที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

สรุป

ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ควรถอดบทเรียนการบริหารแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากมีระดับมากที่สุดทั้งโดยภาพรวมและรายได้ เพื่อใช้เป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ควรถอดบทเรียนการบริหารแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากมีระดับมากที่สุดทั้งโดยภาพรวมและรายได้ เพื่อใช้เป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษาทั้งกลุ่มประชากร

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ควรถอดการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา เนื่องจากมีระดับมากที่สุดทั้งโดยภาพรวมและรายได้ เพื่อใช้เป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษาทั้งกลุ่มประชากร

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ควรนำผลการศึกษากิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษาไปใช้ในการปรับการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำผลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนสถานศึกษา ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีไปทดลองใช้กับสถานศึกษาในสังกัดอื่นและเปรียบเทียบผลการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- ทับทิม แสงอินทร์ และศักดิ์พันธ์์ ตันวิมลรัตน์. (2017). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนสรวงสุทธาวิทยายา จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(1), หน้า 36-46.
- นิติกันต์ กรรมสิทธิ์. (2561). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, เชียงใหม่.
- พจนารถ วาดกลิ่น. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อรสา ทรงศรี, ปราศรัย ประวัตรุ่งเรือง และปรกรณ์ ประจัญบาน. (2557, มกราคม-มิถุนายน). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารจันทร์เกษมสาร, 20(38), 143-151.
- Bryman, A. (1986). *Leadership and Organization*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Chapin, F.S. (1997). *Social Participation and Social Intelligence*. In Handbook of Research Designate Social Measurement. New York: longman.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation. Concepts and Measures for Project Design. Implementation, and Evolution*. New York : The Rural Development Community Center for International Studies, Cornell University.

- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In Reading in
Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley &
Son.
- Sashkin, Marshall. (1984). *Participative management is an ethical imperative*. Organization
Dynamics.
- Swansburg, R. M. (1996). *Management and leadership for nurse managers*. Boston: Jones and
Bartlett.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ
Factors Affecting Learner Quality in Basic Educational Institutions
under Bangkok Phasi Charoen District

ธนกร วชิระนิธิกุล

Thanakorn Wachiranitikul

โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม

Chanpradittharam School

E-mail : Kaiwitboom@gmail.com

Received December 23, 2023; Revised December 29, 2023; Accepted December 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ (2) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ และ (3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ จำนวน 294 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ และคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 76.60

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน; คุณภาพผู้เรียน; สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objectives of this research were to; (1) study the level of factors affecting learner quality in school under Bangkok Phasi Charoen District Office. (2) study the relationship of factors affecting the quality of learners in school under Bangkok Phasi Charoen District Office, and 3) study factors affecting the quality of learners in school Under the Phasi Charoen District Office Bangkok. The survey was conducted with 294 government officials: teachers in Bangkok schools under Phasi Charoen district offices by the Rating scale. The statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient and stepwise multiple regression.

The research findings were as follows: (1) In general, factors Affecting the Quality of learners in school under Bangkok Phasi Charoen District Office, the average level was very high, and the quality of learners in school under Bangkok Phasi Charoen District Office was also very high. Overall, the average level is very high. (2) the relationship of the factors regarding administrators, teachers, curriculums, educational resources, curriculums, and parental and community participation related to learners in school under Bangkok Phasi Charoen District Office had the positive correlation with the statistical significance of .01. and 3) factors in terms of educational resources, teachers, school administrators, curriculums, and parents and communities affected the learners in school under Bangkok Phasi Charoen District Office statistical significance of .01. They could concurrently predict the quality at 76.60 percent.

Keywords: Factors affecting learner quality; Learner quality; Basic educational institutions

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรของทุกประเทศในโลกนี้จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ปัจจัยที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ก็คือ คุณภาพของประชากรหรือคุณภาพของคนแต่ละประเทศ และคุณภาพคนที่เกิดจากการเกิดขึ้นได้นั้นก็คือคุณภาพของการศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทั้งความคิด โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแบบมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาการด้านจิตใจ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ได้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยจะต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างจริงจัง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

คุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ในบริบทของสังคมไทย ปัจจุบัน รูปแบบการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระบบ ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ประกอบกับได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 1-2) ซึ่งจากประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 กระทรวงศึกษาธิการ (2561, น. 1-3) กำหนดระดับคุณภาพผู้เรียนในด้านวิชาการ ประกอบด้วย มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ส่วนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และสุดท้าย คือ สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ซึ่งทั้งหมดนี้ คือ คุณภาพผู้เรียนของเด็กไทยที่ต้องการในศตวรรษที่ 21

สถานศึกษาถือเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการประกันคุณภาพการศึกษา และคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ดังที่ วราภรณ์ ลวงสวาส (2561, น. 242) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การนำข้อมูลจากผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงถือเป็นหัวใจหลักของการพัฒนา นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ นอกจากนี้ จิตติกาญจน์ คงชัย (2560, น.

361) พบว่า คุณภาพในการปฏิบัติงานของครูอยู่ที่ความสามารถในการประเมินผล และมีประสบการณ์ในการสอน ความสามารถในการค้นคว้าความรู้ใหม่ ขยายความรู้สู่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ร่วมกัน เช่นเดียวกับ อเททยา แก้วศรีหา (2558, น. 61) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการสอนของครูอยู่ที่ความรู้ด้านวิชาการ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อก่อให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียน สำหรับการ พัฒนาผู้เรียน รูปแบบการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญต้องมีความเหมาะสมตามบริบทความยืดหยุ่น และเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาของชาติ จากการศึกษางานวิจัยของ สุกัญญา จตุรงค์ (2559, น. 1481) พบว่า การบริหารหลักสูตร ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หากต้องการให้การจัดการศึกษา ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำเป็นต้องมีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนแล้ว การอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรักความปรารถนาดีและการร่วมกิจกรรมทางการศึกษาของผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และจากการศึกษาของ ปรมภรณ์ อ่อนนุ่ม (2560, น.13) พบว่า ด้านทรัพยากรทางการศึกษา มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากต้องนำทรัพยากรทางการศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ชันทอง (2562, น. 96) กล่าวว่า การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมและ เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน สภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมถึงในเขตชุมชน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาดีขึ้น นอกจากนี้การศึกษางานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา (2564, น. 25) พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของชุมชน ดังนั้นสถานศึกษาและชุมชนจำเป็นต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อผลประโยชน์ทางการศึกษาร่วมกัน สอดคล้องกับ กิตติมา มั่นคิด (2558, น. 25) กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมวางแผนงานด้านวิชาการ หลักสูตร การดำเนินงาน การวัดผลและประเมินผล ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน จากที่กล่าวมาจึงแสดงได้ว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดนั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน อาทิเช่น ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตรด้านทรัพยากรทางการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

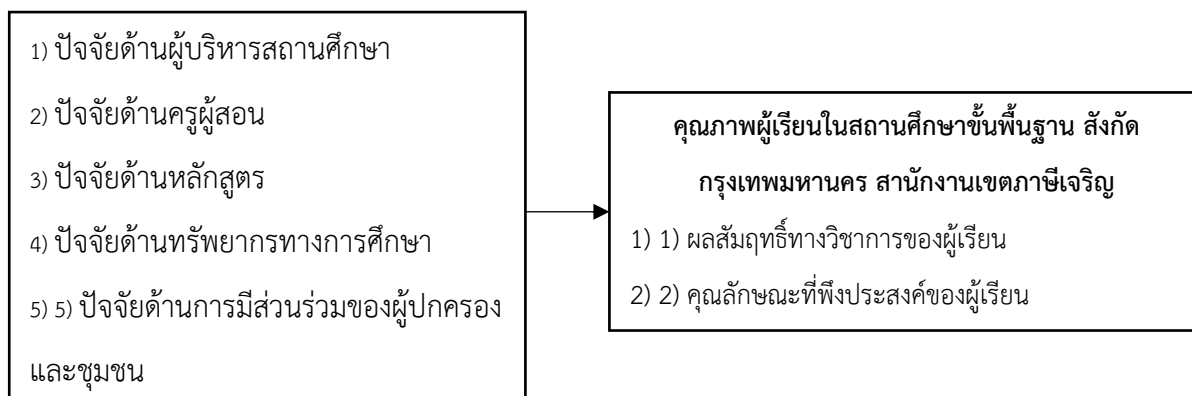
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 367 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ จำนวน 13 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ขนาดประชากร 380 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 191 คน (ไพศาล วรคา, 2556, น. 461 ; อ้างอิงจาก Krejcie & Morgan, 1970) กำหนดจำนวนข้าราชการครู โดยใช้เกณฑ์ในการคำนวณร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรแต่ละโรงเรียน จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) รวมข้าราชการครูทั้งหมด 294 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ตามแนวคิดการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (สุรางค์ จันทวานิช, 2556, น. 74 - 90) เพื่อแจกแจงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

3.2 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของนักวิชาการ เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ พบว่า มีจำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านหลักสูตร 4) ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา และ 5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

3.3 ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และลักษณะสำคัญของปัจจัยแต่ละตัว จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

3.4 กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.5 กำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม โดยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้น มากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวนข้อคำถาม และเขียนคำถามตามโครงสร้างข้อคำถามที่กำหนดไว้

3.6 ตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item - Objective Congruence : IOC) และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 จำนวน 75 ข้อ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.7 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try - Out) กับ ข้าราชการครูโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient Alpha's Cronbach) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556, น. 70 - 71) พบว่า แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

3.8 นำเครื่องมือที่มีคุณภาพมาจัดทำเป็นต้นฉบับเพื่อใช้ในครั้งต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ดังนี้ 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรของโรวินลลี และแฮมเบลตัน (ไพศาล วรคา, 2556, น. 269 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton, 1977) และ 2) ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient Alpha's Cronbach) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556, น. 70-71)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายใจ ศรีสุวรรณ (2557, น. 93) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ การปฏิบัติงานของครู การปฏิบัติงานของผู้บริหาร และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนและงานวิจัยของ กมลนันทน์ นระวรงค์, วิชัย วงษ์ใหญ่, ศรดา ชัยสุวรรณ, สงวนพงศ์ ขวนชม (2560, น. 40-41) เรื่อง แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้าน

ครูผู้สอน และปัจจัยด้านนักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ได้ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์อย่างจริงจัง ภายใต้พันธกิจ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์แห่งมหานคร เสริมสร้างประสิทธิภาพจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการดิจิทัลเพื่อการศึกษา และเสริมสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์และบริหารจัดการสู่องค์การสมรรถนะสูง ดังนั้นสถานศึกษาในสังกัดจึงได้รับการสนับสนุน กากับติดตามและดูแลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้ดีขึ้น คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ระบบบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ภายใต้ยุทธศาสตร์ การพัฒนาหลักสูตร พัฒนาคู่มือ พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น. 50-51) สอดคล้องกับ วัชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560, น. 97) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน คือ ด้านคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณภาพของครูผู้สอน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระบบให้มีคุณภาพ และการศึกษาในระบบที่มีคุณภาพจะส่งเสริมให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาคู่มือผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพผู้เรียนทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ขุนศรี (2559, น. 107-108) เรื่อง แรงจูงใจของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ เบาสูงเนิน, ศรดา ชัยสุวรรณ, กรองทิพย์ นำควิเชตร และสมบุรณ์ ตันยะ (2560) เรื่อง ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญมุ่งพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีความสุขในการเรียนเรียนรู้ และเป็นคนเก่ง ดังที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข " และในมาตรา 7 ที่ว่า "ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมายความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย

รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง"

2. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน กับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ลวงสวาส (2561, น. 236-251) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านผู้ปกครอง ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ วชิรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560, น. 106-108) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกาทับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ปัจจัยด้านคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านคุณภาพครูผู้สอน ปัจจัยด้านการนิเทศการศึกษา และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง กับคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกาทับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เป็นสาเหตุทำให้คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

3. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ได้ร้อยละ 76.60 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรมภรณ์ อ่อนนุ่ม (2560, น. 130-134) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านหลักสูตร ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา (2564) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

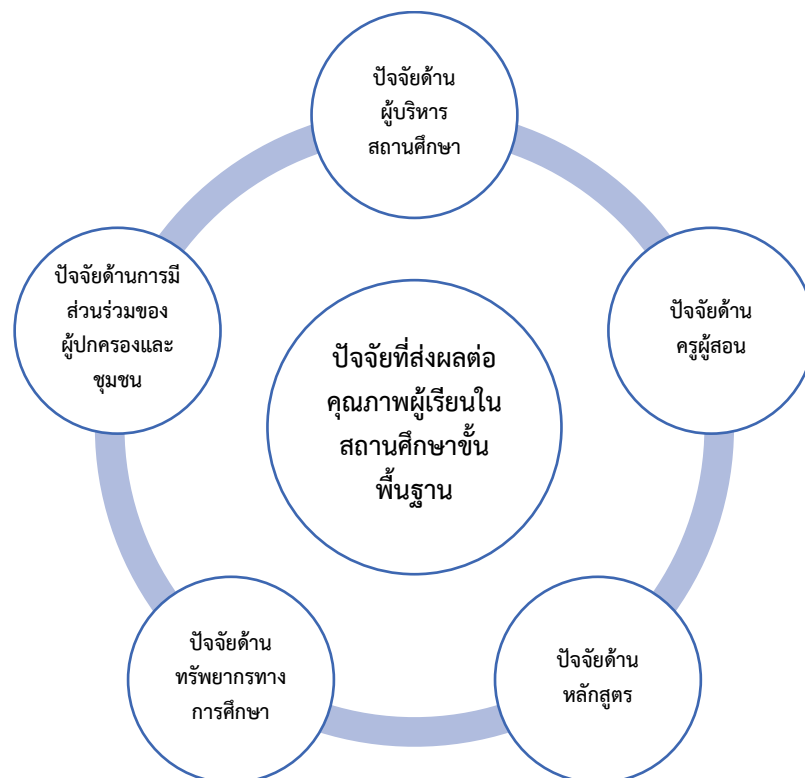

ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียน ได้ร้อยละ 79.60 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหานันทพงษ์ ญาณกวี (ศรีโยธา) และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2564, น. 14) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพนั้นต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญ คือทรัพยากรด้านบุคคลด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหาร จัดการทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้ทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนทั้งสิ้น ปัจจัยด้านครูผู้สอน มีบทบาทที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียนโดยตรง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณธรรม จริยธรรม แสวงหาความรู้ใหม่ และพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวี ตั้งดวงดี (2559, น. 41-42) เรื่อง คุณลักษณะของครูกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนประถมส่วนขยายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของครูที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย การเปิดใจรับฟังนักเรียน การมีความรู้รอบด้าน และมีความรับผิดชอบการมีความกระตือรือร้นในการสอนมีประสบการณ์ในการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดี และการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พจนีย์ มั่งคั่ง (2560, น. 358) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการจัดการบริหารปัจจัยป้องกัน เพื่อควบคุมโอกาสการเกิดเหตุที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และสิ่งสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แนะแนวทางในการดำเนินงานให้กับทีมงาน กากับดูแลติดตามและประเมินผลการทำงานของทีมด้วยหลักธรรมาภิบาลผ่านกระบวนการ PDCA ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของทีมงานได้รับโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพ ปัจจัยด้านหลักสูตร กรอบในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งด้านวิชาการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยในหลักสูตรจะมีรายละเอียดต่าง ๆ ที่ระบุถึงขั้นตอน วิธีการ ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ความสามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่ดีจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำรงชีวิตประจำวัน สอดคล้องแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2557, น. 3) ที่กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาต้องหนุนศักยภาพในด้านดีและลดทอนศักยภาพในด้านลบของผู้เรียน เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้และเกิดพหุปัญญารอบด้าน พัฒนาการ จิตใจ ให้อารมณ์ ผิดชอบ ชั่วดี และสามารถพัฒนาความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ปัจจุบันผู้ปกครองและชุมชนหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรหลานมากขึ้น คอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำแนะนำชี้แนะ และส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง นอกจากนี้การร่วม

เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองและชุมชน ร่วมกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา กำกับติดตาม และร่วมประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษามากขึ้น สอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560, น. 1346) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความสัมพันธ์อันดีจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุป

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปพัฒนาโรงเรียน ในการกำหนดนโยบายสู่การบริหารจัดการโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือในการดำเนินงานในระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปพัฒนาโรงเรียน ในการกำหนดนโยบายสู่การบริหารจัดการโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือในการดำเนินงานในระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

2. ข้อเสนอแนะในการทบทวนครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กมลนัธ นระวรงค์, วิชัย วงษ์ใหญ่, ศรดา ชัยสุวรรณ และสงวนพงศ์ ชวนชม. (กันยายน-ธันวาคม 2560).

แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. ชุมชนวิจัย, 11(3), หน้า 40-52.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564).

กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงศึกษาธิการ.

กิตติมา มั่นคิด และประณีต วิบูลย์ประพันธ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

1(2), หน้า 18-19.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน. *Veridian E-Journal*,

Silpakorn University, 10(2), หน้า 1342-1353.

- ฐิติกาญจน์ คงช้อย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา ใน จังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- ปภาวี ตั้งดวงดี. (2559). คุณลักษณะของครูกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนกรณีศึกษาโรงเรียนประถม ส่วนขยายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และ การ บัญชีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ปรมาภรณ์ อ่อนนุ่ม. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. สำ นักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- พงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา, พงนีย์ มั่งคั่ง และอังคณา กุลนาคดล. (มกราคม-มิถุนายน 2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วาร สารบัณฑิตวิจัย, 12(1), หน้า 107-122.
- พจนีย์ มั่งคั่ง. (2560). ทฤษฎี หลักการและกระบวนการทัศน์ในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ทริป เพ็ลกรุ๊ป.
- พรทิพย์ เบาสูงเนิน, ศรดา ชัยสุวรรณ, กรองทิพย์ นาควิเชตร และสมบุญรณ์ ตันยะ. (2560). ตัวแปรที่ส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษา ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 11(3), หน้า 32-39.
- พระมหานันทพงษ์ ญาณกวี (ศรีโยธา) และสุรินทร์ ภูสิงห์. (ตุลาคม-ธันวาคม 2564). การมีส่วนร่วมใน การ บริหารทรัพยากรทางการศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 8(4), หน้า 14-21.
- ไพรินทร์ ขุนศรี. (2559). แรงจูงใจของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษาเขต 9. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร, นครปฐม.
- ไพศาล วรคา. (2556). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- วารภรณ์ ลวงสวาส. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระยองเขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร., 6(1), หน้า 242-245.
- วัชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33. พิษณุเวชวารสาร, 13(1), หน้า 106-109.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สายใจ ศรีสุวรรณ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุกัญญา จัตูรงค์ และอภิชาติ เสนะนันท์. (มกราคม-เมษายน 2559). การบริหารหลักสูตรที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคใต้ กลุ่ม 7. *สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(1), หน้า 1473-1478.

สุพัตรา ชันทอง. (2562). *แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สุภางค์ จันทวานิช. (2556). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อเทตยา แก้วศรีหา, กระพัน ศรีงาน และโกวิท วัชรินทรางกูร. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 10(2), หน้า 57-66.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

Factors Affecting the Quality of Educational Institutions under the
Khlong San District Office, Bangkok Metropolis

ปิยนาท แข่งขัน

Piyanart Khaengkhan

โรงเรียนวัดทองนพคุณ

Wattongnopakon School

E-mail : piyanart3191@gmail.com

Received December 24, 2023; Revised December 29, 2023; Accepted December 30, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และ(3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 140 คน โดยวิธีการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบ ขั้นตอน ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก (2) ด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ (3) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียน สามารถพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน

Abstract

The purposes of study were (1) to investigate the level of factors influencing school education quality under the Khlong San District Office in Bangkok, (2) to study the quality of school education, and (3) to investigate the factors influencing the quality of school education under the Khlong San District Office, Bangkok. This study was conducted by a quantitative approach. Data was collected from a sample group including 140 teachers in schools under the Khlong San District Office, Bangkok by using a questionnaire. The data obtained were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression coefficients. Results showed (1) factors affecting the quality of school education under the Khlong San District Office, it was found that the overall level was at a high level; (2) in terms of the quality of school education under the Khlong San District Office, Bangkok found that overall and in each aspect, it was at a high level, and (3) factors affecting the quality of school education under the Khlong San District Office, Bangkok found that there were four factors, namely, executive factors, teacher factors, educational factors, and student factors, that could predict the quality of school education under the Khlong San District Office, Bangkok statistically significant at .05.

Keywords: Factors affecting, school education quality, schools under the Khlong San District Office

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของ ประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าว ทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษา อัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและ ชีตความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดัน ภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคม คุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว

รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

จากผลการทดสอบระดับชาติการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2555-2558 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก โดยคะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักในภาพรวมและแต่ละรายวิชายังต่ำกว่าร้อยละ 50 แม้ว่าในปี 2558 ทั้ง 3 ระดับชั้นจะมีคะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักในภาพรวมและคะแนนเฉลี่ยของแต่ละรายวิชาโดยส่วนมากเพิ่มขึ้นจากปี 2557 สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ได้ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติที่กำหนด โดยเฉพาะในด้านขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญจึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เกิดผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนากิจการของระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพหรือการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของสถานศึกษา ด้านปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารและผู้บริหาร ประกอบด้วย 1) ระบบการบริหารโรงเรียนที่ดี 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำงานเป็นทีม 3) วัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นคุณภาพ 4) การนิเทศงาน 5) คุณลักษณะของผู้บริหาร 6) ความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน และ 7) การประสานงานและติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในโรงเรียน หน่วยงาน ชุมชน และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับครู ประกอบด้วย 1) ความรู้และประสบการณ์ของครู 2) คุณลักษณะของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 4) ความผูกพันของครูกับชุมชน 5) การพัฒนาครู ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวล้วนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้พัฒนาเป็นไปตามเป้าหมาย (วารุณี ลัทธิโชคดี, 2561)

จากปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยจักเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และยังเป็นสารสนเทศสำหรับผู้สนใจที่ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และ(3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสังเคราะห์ปัจจัยส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนรายด้านพบว่าปัจจัยส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหารหรือผู้นำ 2) ด้านครูหรือผู้สอน 3) ด้านสถานศึกษา และ 4) ด้านนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร

อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล และธีระวัฒน์ จันทิก (2559, น. 845-850) ผู้นำที่ดีจึงต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องของการสื่อสารในองค์กร ต้องมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากการสื่อสารในองค์กรที่ดีถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความมั่นใจ และการยอมรับ ซึ่งจะนำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างผู้ร่วมงานในองค์กร และเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งในการ สร้างพันธสัญญา (Commitment) และทำให้เกิดความร่วมมือและการประสานงาน (Cooperation)

ชญาณิศ รัตนวรรณ และ ฌนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2557, น.79-80) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่าบทบาท ผู้บริหารกับการยกระดับ คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านเป็นผู้ส่งเสริมเทคโนโลยี 2) ด้านเป็นผู้ให้แรงจูงใจ และ 3) ด้านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ควรพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถ

เพ็ญพรรณ เครากระโทก สมศรี ทองนุช และ สุเมธ งามนก (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จากผลการวิจัยที่ พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการให้ โรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยปัจจัยด้านผู้บริหาร มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และ 3) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีการวางแผนและการปฏิบัติงานตามแผน มีการกำกับติดตามเพื่อปรับปรุง และพัฒนางานวิชาการ มีความสามารถในการแก้ปัญหา ส่งเสริมการวิจัยและการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชาในเชิงบวก สามารถสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน

สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงค์ (2560) มีความเห็นว่าการเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ครูต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยตามบริบท สภาพแวดล้อมของสังคม และประชาคมโลกในศตวรรษที่ 21 2) ครูต้องมีความสามารถในการจัดทำแผนการ เรียนรู้ตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 3) ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ 4) ครูสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนมีการบูรณาการนวัตกรรมการเรียนการสอน

และการประเมินผลที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 5) ครูสามารถเผยแพร่ผลงานทางระบบออนไลน์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ 6) ครูสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร 7) ครูสามารถใช้หนังสือ ตำราเรียน แบบฝึกหัด ฯลฯ เป็นภาษาต่างประเทศ 8) ครูต้องมีทักษะเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน 9) ครูต้องมีทักษะการประเมินตามสภาพจริง ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 10) ครูต้องมีทักษะการทำงานเป็นทีม 11) ครูต้องมีทักษะการสื่อสารสามารถใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน และ 12) ครูรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

เพ็ญพรรณ เครากระโทก สมศรี ทองนุช และ สุเมธ งามนก (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จากผลการวิจัยที่ พบว่าปัจจัยด้านครูผู้สอน มี 3 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านคุณภาพการสอนของครู 2) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 3) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู และปัจจัยด้านครูผู้สอน ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

วรารณ ลวงสวาส, สฎายุ ธีระวิชิตระกุล, และชัยพนธ์ รังงาม (2561, น.245) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่าปัจจัยด้านครู ที่ประกอบด้วย 1) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) การดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง 3) การทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอนที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ครูผู้สอนต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูรักและศรัทธาในวิชาชีพครู รักและเมตตาต่อลูกศิษย์ มีความรู้และเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีทักษะที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ทักษะการจัดการชั้นเรียนและการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทักษะการนำเสนอ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาการสอน มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มีการเรียนรู้ และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

3. ปัจจัยด้านสถานศึกษา

ณัฐก อูทโท (2558, น. 35) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อม ทางเรียนในโรงเรียนว่า การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนมีผลต่อความรู้สึกของครู นักเรียน นักศึกษารวมทั้งคนอื่น ๆ ที่มีต่อโรงเรียน ลักษณะภูมิทัศน์ของอาคาร สถานที่ อาคารเรียนถูกสุขลักษณะ ห้องเรียนอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน บริเวณโรงเรียน มีความปลอดภัย การเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ทำให้เข้าใจพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาเกิดความสัมพันธ์เกื้อกูลต่อกัน ช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนสนใจและเรียนรู้ได้มากขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ผู้เรียนมี ความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต

สมพิศ โห้งาม (2550, น. 156) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา นับเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการของนักเรียนเป็นอย่างมาก

ทั้งยังสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามให้แก่ ทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ขนาดของสถานที่ การตกแต่งอาคารบริเวณโดยรอบ แสง สี ทัศนียภาพ ทิศทางลม การจัดระเบียบอาคาร รูปลักษณะ ความปลอดภัย สุขลักษณะ ความสุขสบาย ซึ่งล้วนเกื้อกูลและจูงใจให้ผู้เรียนมีความรักและห่วงแหน และภาคภูมิใจในสถานศึกษา และยังช่วยหล่อหลอม พฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

ดิลและปีเตอร์สัน (Deal & Peterson, 1990, pp. 9-11) กล่าวว่า วัฒนธรรมโรงเรียน มีอิทธิพลและทำให้ครู นักเรียนและผู้บริหารโรงเรียน เกิดความคิด ความรู้สึก และแนวทาง การปฏิบัติในโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียนเป็นเรื่องของพิธีการและประเพณี ปทัสถาน และค่านิยม ซึ่งมีผลต่อทุกชีวิตในโรงเรียน และวัฒนธรรมโรงเรียนยังมีผลต่อสมาชิกในเรื่องความสนใจ ความขยันขันแข็งและผลผลิตที่ได้ วัฒนธรรมโรงเรียนได้สร้างข้อผูกมัดและความชัดเจน ในเรื่องค่านิยมหลักในโรงเรียน สร้างแรงจูงใจเพื่อให้สมาชิกมีแรงบันดาลใจเป็นเหตุให้โรงเรียน ประสบความสำเร็จ และเพิ่มประสิทธิผลและผลิตโดยครูและนักเรียนร่วมกันทำงานหนัก เพื่อความสำเร็จอันเป็นเป้าหมายสุดท้าย และใช้ในการแก้ปัญหาโดยเน้นไปที่การเรียนการสอน ของนักเรียนทุกคน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จะต้องมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสม มีอาคารเรียน และอาคารประกอบเพียงพอกับจำนวน นักเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการอย่างเพียงพอ จัดอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพของผู้เรียน มีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ห้องเรียนสะอาดถูกสุขลักษณะและเป็นระเบียบ มีการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ตลอด มีระบบป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุ หรืออันตรายต่าง ๆ โรงเรียนวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นคุณภาพบุคลากรมีความสามัคคีมีความเคารพนับถือให้เกียรติกัน มีกฎระเบียบที่เหมาะสมทั้งบุคลากรและนักเรียน

4. ปัจจัยด้านนักเรียน

พรพรรณ แก้วฝ่าย (2556, น. 8) ได้สรุปว่า ปัจจัยด้านนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 1) เจตคติต่อการเรียน หมายถึงความรู้สึกพึงพอใจที่มีต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึงความปรารถนาที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน โดยสามารถแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่มีความทะเยอทะยานอยากได้และใฝ่ดีซึ่งมีการวางแผนไปสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติตามแผนด้วยความเพียรอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จนบรรลุสำเร็จผลเป็นอย่างดีและพอใจกับผลที่ได้เมื่อได้ใช้ความพยายามเต็มที่แล้ว

สุรวิทย์ พลมณี, ทศนา แสงศักดิ์, และราชนันท์ บุญธิมา (2558, น. 60) ได้สรุปจากการวิจัยว่า ปัจจัยด้านนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 1) เจตคติต่อการเรียน 2) แรงจูงใจในการเรียน

Park, Lee, and Bae (2010, pp. 182-190) ให้ความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านผู้เรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย 1) เจตคติต่อวิชาที่เรียน และ 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาและความพยายามอย่างสูงของนักเรียนที่จะศึกษาให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ผู้เรียนจะต้องมีเจตคติที่ดีในการเรียน มีความพึงพอใจ เห็นคุณค่าในการเรียนและตั้งใจเรียน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความปรารถนาหรือความต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ มีความขยันหมั่นเพียรโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียน มีความทะเยอทะยานสูง เพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สำหรับคุณภาพของโรงเรียนผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมโดยนำมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ซึ่งเป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มี ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลที่ได้มาให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

โดยใช้มาตรฐานทั้ง 3 มาตรฐานเป็นกรอบในการศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานครกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ

ตัวแปรพยากรณ์

คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

- คุณภาพของผู้เรียน
- กระบวนการบริหารและการจัดการ
- กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวแปรเกณฑ์

ปัจจัยส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน

ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน
3. ปัจจัยด้านสถานศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 212 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607- 610) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 140 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย 1) เพศ 2) ประสบการณ์ทำงาน และ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา และ 4) ปัจจัยด้านนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ได้ข้อคำถามจำนวน 70 ข้อ

2.2.2 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พร้อมนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ให้สมบูรณ์โดยให้เกณฑ์จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำและตัดข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ออกเหลือข้อคำถาม จำนวน 70 ข้อ

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่าน IOC ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) พบว่าข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .954 ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .974 และข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .977 แล้วนำแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 140 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้ที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 140 ฉบับ แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.4.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์คำนวณหาร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2.4.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบวาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

2.4.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทราบว่าคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

2.4.4 นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

1) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = มาก, S.D. = .43) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = .45) รองลงมาปัจจัยด้านผู้บริหาร ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = .62) และด้านปัจจัยด้านสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = .56) และอันดับสุดท้าย ปัจจัยด้านนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = .57) ตามลำดับ

2) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = .51) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = .58) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = .54) อันดับสุดท้าย คือด้านคุณภาพของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = .50)

3) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มี 4 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียน มีอำนาจการพยากรณ์ เท่ากับ .737 ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 73.70

การอภิปรายผล

1) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียน ล้วนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของกมลนัธ นะราวงศ์, วิชัย วงษ์ใหญ่, และสงวนพงศ์ ขวณชม (2560, น. 14) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามคู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2561 ที่กำหนดสอดคล้องกับผลการวิจัย ของกันตพัฒน์ มณฑา (2561) วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกมลนัธ นะราวงศ์, วิชัย วงษ์ใหญ่, และสงวนพงศ์ ขวณชม (2560) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

3) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ว่า “ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร” พบว่ามี 4 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยทั้ง 4 เป็นปัจจัยหลักที่โรงเรียนให้ความสำคัญและเป็นปัจจัยที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัย วิจิต แสงสว่าง, และอำนาจ ศรีแสง (2563) วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัย

ได้สังเคราะห์นักวิชาการ ได้ 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา และ 4) ปัจจัยด้านนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญที่จะหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยในแต่ละด้าน

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านคุณภาพของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในคุณภาพด้านอื่น เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ และผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ต้องมาพิจารณาและหาแนวทางในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียนในสถานศึกษาจากประชากรกลุ่มอื่น ๆ อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ตัวแปรอื่น ๆ ที่สามารถเพิ่มอำนาจการพยากรณ์คุณภาพ ผู้เรียนให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

กมลันท์ นระวงศ์, วิชัย วงษ์ใหญ่, และสงวนพงศ์ ชวนชม. (กันยายน-ธันวาคม 2560). แนวทางการพัฒนา ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง. *วารสารชุมชนวิจัย*, 11(3), หน้า 40-52.

กันตพัฒน์ มณฑา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.

- ชญาณิช รัตนวรรณ, และถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (มกราคม-มีนาคม 2557). บทบาทของผู้บริหาร เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัย บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 8(1), หน้า 79-86.
- ณัฐภัค อุทโท. (2558). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พรพรรณ แก้วฝ่าย. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- เพ็ญพรรณ เครากระโทก, สมศรี ทองนุช, และสุเมธ งามกนก (กรกฎาคม-กันยายน 2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. *Journal of Graduate School*, 17(78), หน้า 58-70.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- สมพิศ ไห้งาม. (2550). *การจัดการและการบริหารงานกิจการนักเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และ ศิลปะ*, 10(2), หน้า 2843-2854.
- สุรวิทย์ พลมณี, ทศนา แสงศักดิ์, และราชนัย บุญธิมา. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบริหารการศึกษามศว*, 12(23), หน้า 60-70.
- วราภรณ์ ลวงสวาส, สฎายุ ชีระวนิชตระกูล, และชัยพจน์ รักราม. (มกราคม-มิถุนายน 2561). ปัจจัยที่ส่งผล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.*, 6(1), หน้า 236-254.
- วารุณี ลัคนโชคดี. (มกราคม-มิถุนายน 2561). ปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนาการของระดับคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบของ สมศ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 14(1), หน้า 350-381.
- วิจิต แสงสว่าง, และอำนาจ ศรีแสง. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี*. เข้าถึงได้จาก https://sju.ac.th/pap_file/4f557af5da092c743babdf9a3c35b993.pdf, 10 กันยายน 2565.

อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล, และธีระวัฒน์ จันทิก. (มกราคม-เมษายน 2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง: เปลี่ยนความท้าทายมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(1), หน้า 845-860.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.

Deal, T. E., & Peterson, K. D. (1990). *The Principal's Role in Shaping School Culture*. Washington D.C.: Office of Educational Research and Improvement.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), pp. 607-610.

Park, Lee, and Bae. (2010). Factors Influencing Learning Achievement of Nursing Students in E- learning. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 40(2), pp. 182-190.

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
Ethical Leadership Affecting the Management of School Administrators under
the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province

ภุริชญา เรืองรักษ์

Phurichaya Ruengrak

โรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาการ

Prathandongrungwittayakarn School

E-mail: phurichaya1333@gmail.com

Received December 25, 2023; Revised December 29, 2023; Accepted December 30, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี (2) เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี และ (3) เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 224 คน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย (1) ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (2) ด้านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ (3) ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการครองตน รองลงมาคือด้านการครองงาน และด้านการครองคน ตามลำดับ สามารถพยากรณ์การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา; การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี

Abstract

The purposes of this study were (1) to analyze the ethical leadership of school administrators under the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province; (2) to analyze the administration of educational institution administrators under the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province; and (3) to analyze the ethical leadership of school administrators affecting the administration of school administrators under the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province. This study was conducted by a quantitative approach. Data were collected from samples by questionnaires. The data obtained were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression coefficients.

Results showed that (1) ethical leadership of educational institution administrators under the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province, was found to be overall and each aspect at a high level; (2) the administration of the administrators of educational institutions under the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province, was found to be overall and each aspect at a high level, and (3) ethical leadership of school administrators affecting the administration of school administrators under the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province, was found to be affected by 3 factors, namely, self-possession, followed by work-possession, and terms of people-possession, respectively, can predict the administration of educational institution administrators under the Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province, statistically significant at.01.

Keywords: Ethical leadership of school administrators; Administration of school administrators; Office of Secondary Education Service Area, Kanchanaburi Province

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันได้เข้าสู่สังคมที่วุ่นวายในทันที หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของสื่อเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ทำให้กระแสสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้มีการแข่งขันที่สูงขึ้น บุคลากรจึงต้องมีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น ประกอบกับความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยี ดังนั้นการผลิตบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน ทำให้ต้องกลับมามองที่การศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการผลิตบุคลากร ให้สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบันที่ต้องเผชิญเมื่อจบการศึกษา และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษา

ความมุ่งเน้นไปที่การผลิตบุคลากรเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน การกิจสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์นั้น คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ถึงพร้อมด้วยความรู้ความสามารถ มีทักษะด้านการสื่อสารและความคิดสร้างสรรค์ในเชิงนวัตกรรม เนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วกลับมีสิ่งหนึ่งที่สวนทางซึ่งก็คือหลักคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลในสังคมปัจจุบันที่ลดน้อยลง การที่มนุษย์อยู่ดีด้วยปัญญาการพัฒนาคนให้เจริญไปด้วยปัญญาย่อมอาศัยการพัฒนาทางด้านคุณธรรม การบริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารการศึกษา สามารถสร้างความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา และมีแรงบันดาลใจในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและใช้การโน้มน้าวแทนที่จะเป็นการออกคำสั่ง ดังที่ พิชญาภา ยืนยาว (2561, น. 136) กล่าวว่า ผู้นำจะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแรงบันดาลใจในความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ตาม ผู้นำสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ตาม ซึ่งผู้นำจะมีความสัมพันธ์กับผู้ตามในด้านความต้องการ ค่านิยม และควรยึดจริยธรรมสูงสุด คือ ความเป็นธรรมและความยุติธรรมในสังคม ผู้นำลักษณะนี้มุ่งไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นอย่างแท้จริงของผู้ตาม เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท และภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพแล้วนั้น บุคลากรในสถานศึกษาก็เป็นบุคคลที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ที่สามารถกระตุ้น จูงใจเป็นแบบอย่าง ให้บุคคลอื่นเชื่อถือ ยอมรับ ทำให้เกิดความพยายามและแสดงความสามารถให้สูงขึ้นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2542, น. 111-112) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีคุณภาพจะต้องอาศัยทั้งในด้านศาสตร์ของการบริหารและศิลปะในความเป็นผู้นำประสมประสานกันอยู่ในตัว แต่สิ่งที่แฝงอยู่ในระหว่างศาสตร์และศิลปะของการบริหารงานเกือบทุกประการก็คือ “คุณธรรม” “จริยธรรม” ของผู้บริหาร ซึ่งเป็นเสมือนส่วนเสริมที่จะทำให้การบริหารงานนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เป็นส่วนจรรโลงให้บุคลากรในองค์กรทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีศรัทธา ในการทำงาน ยอมรับเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำ มีความสามัคคีกลมเกลียว มีน้ำหนึ่งใจเดียวร่วมกัน ร่วมจิตร่วมคิด เพื่อสู่จุดหมายอันเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณธรรม” ของผู้บริหารนั่นเอง นั่นก็คือ ผู้บริหารที่มีคุณภาพต้องเป็น ผู้บริหารมีคุณธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานเป็นแกนนำสำคัญในการบริหารงาน การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถและความฉลาดทางสติปัญญา ผู้บริหารมีอาชีพต้องมีความฉลาดทางศีลธรรมหรือจริยธรรม

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา การกิจและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป รวมทั้งการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติของบุคลากรพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารต้องสร้างศรัทธาการยอมรับนับถือและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนในสังคมการบริหารงานนอกจากมีหลักการในการทำงาน โดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง และความสำเร็จของการ

บริหารงานต้องถือว่าความรู้คู่คุณธรรม ด้วยการปฏิบัติงานทั้งระบบคือ สถานศึกษา บุคลากรหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนและระบบการบริหารการศึกษา แต่การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาได้นั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักการครองตน ครองคน และครองงาน ซึ่งเป็นลักษณะของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีโดยพิจารณาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม อันประกอบด้วย การครองตน ครองคน และครองงาน โดยพิจารณาปัจจัยทั้งสามที่ส่งต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพื้นที่ศึกษาคือสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีเนื่องจากยังไม่มี การวิจัยในเรื่องดังกล่าวซึ่งผลวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

Daft (2008, p. 170) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม นั้นเกี่ยวกับการแยกแยะสิ่งที่ถูกออกจากสิ่งที่ผิด และการทำในสิ่งที่ถูกต้อง การค้นหา ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์ ความดี และการปฏิบัติที่ถูกต้องเนื่องจาก เป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อผู้อื่น ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะอุทิศชีวิตให้กับผู้อื่นและส่งเสริมชีวิตผู้อื่น ในขณะที่ผู้นำที่ไม่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะเป็นผู้รับเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของตนเอง

ธีรังกูร วรบำรุงกุล (2562, น. 814–818) ได้ระบุว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. จริยธรรมด้านการครองตน (รู้ตน) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักการเกี่ยวกับจริยธรรม ด้านการครองตน 4 ประการ คือ 1) พุดจริง (สัจจะ = Truth and honesty) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นคนจริง คนซื่อสัตย์ ซื่อตรง 2) ช่มใจ (ทมะ = Taming and training oneself) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกฝนตนเอง ปรับปรุง บังคับควบคุมตนเองให้ รู้จักปรับตัว แก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ ยอมรับและแก้ไขสิ่งบกพร่องของตนเอง เสมอรวมถึงข่มใจตนเองไม่ให้เป็นที่าสของสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ 3) ออดทน (ขันติ = Tolerance) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความอดทนตั้งใจหาหนทางที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว และ 4) ใจกว้าง (จาคะ = Liberality) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องความเสียสละ

2. จริยธรรมด้านการครองคน (รู้คน) การครองคนเป็นทักษะความรู้ในการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องจะทำให้ การปฏิบัติงานและสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3. จริยธรรมด้านการครองงาน (รู้งาน) คือความรอบรู้เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ในแผนบรรจบุคคลากร อำนวยความสะดวกและติดตามประเมินผล ความรู้เรื่องงานมี 2 ลักษณะ คือรู้เท่าและรู้ทัน

(กระทรวงศึกษาธิการ (2557, น. 14-17) ได้ระบุว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. พฤติกรรมคุณธรรมด้านการครองตน มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ 2) การประหยัดและเก็บออม 3) การรักษาระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย 4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาและ 5) การมีความจงรักภักดีต่อชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์

2. พฤติกรรมคุณธรรม ด้านการครองคน มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มาติดต่องาน 2) การร่วมในการทำงานเป็นกลุ่มสามารถจูงใจให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือ 3) ให้การบริการแก่ผู้มาติดต่องานด้วยความเสมอภาคแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ 4) การเป็นผู้มีความเป็นธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น และ 5) การเสริมสร้างความสามัคคีและร่วมกิจกรรมของหมู่คณะ ทั้งในและนอกหน่วยงาน

3. พฤติกรรมคุณธรรม ด้านการครองงาน มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 2) ความรู้ความสามารถและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงงาน 4) ความพากเพียรในการทำงานและมีผลงานเป็นที่น่าพอใจ 5) การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประชาชน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

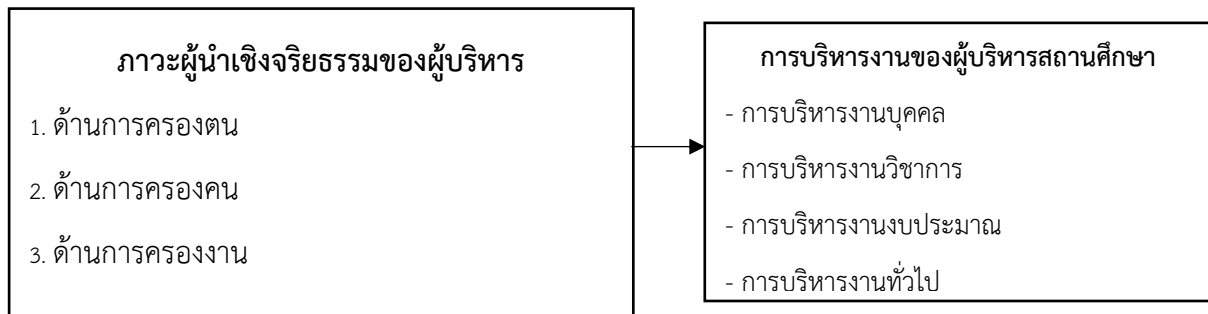
เฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol, 1841-1925) ได้กล่าวถึงหน้าที่ทางการบริหาร (Management function) อันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือ POCCC

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, 2545, น. 19) ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยยึดหลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมบรรณรักษ์ให้บุคลากรมีความประหยัดใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาวิเคราะห์หาคำตอบให้สอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมโดย ใช้แนวคิดธีรังกูร วรบำรุงกุล และแนวคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 29 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607- 610) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 28 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนละ 8 คน คิด เป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 224 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการครองตน 2) ด้านการครองคน และ 3) ด้านการครองงาน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ทตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานบุคคล 2) ด้านการบริหารงานวิชาการ 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ปรึกษาควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พร้อมนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามโดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 สามารถนำข้อคำถามไปใช้ได้

4) นำแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 70 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp.202-204) พบว่าข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.833 ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.942 และข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.937

5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 224 คน
การจัดหาข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์หาความหมายค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีตามความคิดเห็นของครูวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบวาระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของครู วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทราบว่าการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการ

วิเคราะห์ ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ในการประเมิน

4. นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มาวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการครองงาน ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.57) ด้านการครองคน รองลงมา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.52) และด้านการครองตน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.65)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.68) และด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.65) อันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.69)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 3 ปัจจัยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการครองตน รองลงมาคือด้านการครองงาน และด้านการครองคน ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ได้ร้อยละ 72.8 ($R^2 = .728$) สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } Y = .462 + .375 x_1 + .289 x_3 + .232 x_2$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนน มาตรฐาน } Z = .404 x_1 + .273 x_3 + .260 x_2$$

อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะแสดงออกซึ่งความประพฤติที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานทางสังคมผู้บริหารสถานศึกษามีการนำจริยธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ช่วยให้รู้จักตนเอง มีความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ และควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน ทำให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับบุคคลอื่นและสังคมได้อย่างมีระบบและระเบียบ โดยทั่วไปผู้บริหารสถานศึกษาจะยึดหลักธรรมทางศาสนามาประยุกต์ในการบริหารสถานศึกษา โดยมีหลักธรรม 3 ประการ ดังนี้ การครองตนและการครองคน และครองงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญเพื่อการปฏิบัติในจริยธรรมที่ควรแก่การยกย่อง รวมถึงการมีความประพฤติและมีการปฏิบัติ ส่วนตน การมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่นสามารถจูงใจให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือและการมีความสามารถ ปฏิบัติงานในหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพมีการแสดงออกซึ่งความประพฤติที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานทางสังคมสอดคล้องกับ Brown และ Trevino (2006) ได้ข้อค้นพบจากงานวิจัยเชิงสำรวจว่าผู้นำเชิงจริยธรรมมีคุณสมบัติ ด้านความซื่อสัตย์ การดูแลและเป็นบุคคลที่มีกฎเกณฑ์เป็นผู้ซึ่งทำให้เกิดความยุติธรรมและการตัดสินใจที่ดีอีกทั้งสามารถติดต่อสื่อสารกับลูกน้องอยู่บ่อยๆ เกี่ยวกับจริยธรรมตั้งมาตรฐานจริยธรรมที่ชัดเจนให้รางวัลและลงโทษเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าวท้ายที่สุด ผู้นำเชิงจริยธรรมไม่เพียงแต่พูดดีแต่ปฏิบัติตามสิ่งที่เขาพูดและเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2557, น. 16) ได้ระบุว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 2) ความรู้ความสามารถและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงงาน 4) ความ پاکเพียรในการทำงานและมีผลงานเป็นที่น่าพอใจ 5) การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาล แก้วกระจาย (2563, บทคัดย่อ) ที่ทบทวนเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560, น. 84-85) งานวิจัยเรื่องการศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับเสกสรรค์ สุระเสียง (2560, น. 234-235) วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 3 ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ด้านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาในขอบเขตของ

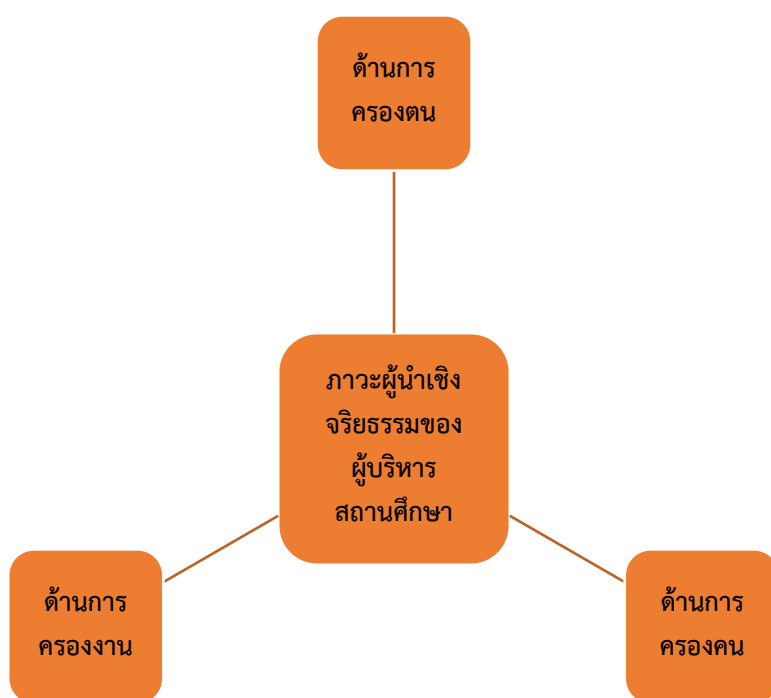
การบริหารสถานศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลและ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปเป็นการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่มุ่งให้สังคมทุกส่วนร่วมกัน รับผิดชอบการจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้และการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและตัดสินใจดำเนินงานใน การรับผิดชอบต่อคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะและอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ข้อที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการตามมาตรา 39 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไปทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามี การบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยยึดหลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม รณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน ข้อที่ 2 ประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่ 3 บรรยากาศและสภาพแวดล้อม ข้อที่ 4 ความยั่งยืนและต่อเนื่องของการบริหารจัดการ และการพัฒนาสถานศึกษา และสอดคล้องกับ อรทัยริน เลิศจิรัชยวงศา (2564, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษารองผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ ธนกร สร้อยสวรรค์ ศุภชนกฤษ ยอดสละ และพนา จินดาคร (2565, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน ที่ว่า “ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี” พบว่าทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มี 3 ปัจจัย เรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการครองตน รองลงมาคือด้านการครองงาน และด้านการครองคน ตามลำดับทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยทั้งสามล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเพื่อจะได้บริหารงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสมุห์ปัญญา วฑฒโน (คันทรง) และพระครูกิตติญาณวิสิฐ (2559, น. 80) ที่กล่าวว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญมากผู้บริหารทุกคนทุกระดับต้องมีโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อช่วยให้การบริหารงานในสถานศึกษาราบรื่น บรรลุจุดมุ่งหมายถ้าผู้บริหารสถานศึกษาขาดคุณธรรมและจริยธรรมจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การบริหารงานจะต้องยึดกฎระเบียบของทางราชการสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เราสามารถ พัฒนาได้ด้วยการศึกษาหาความรู้เพื่อเป็นบันไดสู่ความสำเร็จในชีวิต มีความมั่นคงในอาชีพ มีความ เป็นอยู่ที่สบายกว่าคนอื่น ได้รับการยกย่องนับถือ หากผู้บริหารมีความรู้แต่ขาดคุณธรรมย่อมจะไม่ใช่ที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานดังนั้น การบริหารงานผู้บริหารควรมีคุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมทั้งสามด้านของผู้บริหารสถานศึกษามี

ความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับ ญัตติกฎาญจน์ ลักษณะเพ็ญ (2563, น. 96) ที่วิจัยเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการครองตน ด้านการครองงาน และด้านการครองคน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักเห็นความสำคัญต่อปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้านและพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

ภาพที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

สรุป

ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาแนวทางการในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละมิติของการบริหารด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการครองตน ด้านการครองงาน และด้านการครองคน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักเห็นควรสำคัญต่อปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้านและพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีควรกำหนดเป็นนโยบายในส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อทำให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จึงควรให้ความสำคัญและหาวิธีการในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดพฤติกรรมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อกำหนดดัชนีตัวชี้วัดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการครองตน ด้านการครองงาน และด้านการครองคน

2. ควรมีการศึกษาแนวทางการในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละมิติของการบริหารด้านต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *คู่มือการคัดเลือกข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปีพ.ศ. 2557*. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.person.doae.go.th/person2011/sites/default/files/new58/profile/goodperson/manual.pdf>

ซัซวาล แก้วกระจาย.(2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดศึกษาธิการ จังหวัดลพบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(3), หน้า 54-67

ณัฐธากาญจน์ ลักษณะเพ็ญ. (2563). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด*. ปริญญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏราโพพรรณี, จันทบุรี.

ธนกร สร้อยสวรรค์ ศุภธนฤช ยอดสละ และพนา จินดาตร. (2565). สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), หน้า 1601-1608.

- ธีรจักร วรบำรุงกุล. (2562). การนำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแห่งอนาคต. *วารสารวิชาการ VeridianE –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์*, 12(1), หน้า 825-838
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- พิชญภา ยืนยาว. (2561). คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 17(1), หน้า 71-79.
- พระครูสมุห์บัญชา วฑฒโน (คันทรัง) และพระครูกิตติญาณวิสิฐ. (2559). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), หน้า 78-88.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (1 ธันวาคม 2545). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 119 หน้า 19.
- เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). การศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เสกสรร สุระเสียง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(36), หน้า 318-328.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2542). *คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- อรทัยริน เลิศจิรัชยวงศา. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. *วารสารสิทธิธรรมปริทรรศน์*, 22(1), หน้า 264 – 279.
- Brown, M. E. and Treviño, L. K. (2006). Ethical Leadership: A Review and Future Directions. *The Leadership Quarterly*, 17(6), pp. 595–616.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.
- Daft, R.L. (2008). *The Leadership Experience*. 4th ed. Thomson Corporation, Stamford.
- Henri Fayol. (1925). *The opinion of primary management level and operator level in management theory of Henri Fayol a case study of Hitachi Global Storage Technologies [Thailand] Limited*.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

การจัดกิจกรรมดนตรีและจังหวะตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร Music with Movement and Rhythm Activities based on Carl Orff's Approach for Developing Executive Function Skills

อธิป เกตุสิริ, ณัฐยา เกตุสิริ, นารวี อิมสินป์ และศิริวรรณ จันทร์แจ้ง

Atip Ketusiri, Nattaya Ketusiri, Naravee Imsin and Siriwan Janjing

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, โรงเรียนทรงวิทยศึกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani University, Phranakhon Rajabhat University, Songwitsuksa School

and Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail : nattaya.k@gmail.com

Received December 25, 2023; Revised December 29, 2023; Accepted December 30, 2023

บทคัดย่อ

ช่วงปฐมวัย ถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างรากฐานที่แข็งแรงสำหรับ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต การต่อยอดพัฒนาการและทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไปทักษะการคิดเชิงบริหาร เป็นการทำงานของสมองส่วนหน้าที่จำเป็นต่อการควบคุมความคิด อารมณ์ การกระทำ และการกำหนดพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายเพื่อความสำเร็จของงานที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งกิจกรรมดนตรีและจังหวะตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ ถือเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยเช่นกันบทความวิชาการชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงบริหาร กิจกรรมดนตรีและจังหวะตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ กับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร รวมไปถึงตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กทารกอายุ 6 เดือนจนถึงอายุ 5 ขวบ ที่ครูปฐมวัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารนี้ได้ต่อไป

คำสำคัญ : ทักษะการคิดเชิงบริหาร; กิจกรรมดนตรี

Abstract

Early childhood is a golden period for preparing and developing basic skills. The skills those are crucial for children learning and developing other life skills. The frontal lobe of the brain controls executive function skills. These skills are essential for the cognitive process, emotional control, actions, and behavior for success. Music is one of important components that are used for developing early childhood skills and executive functions. This article aims to present knowledge of executive functions, its definition and basic elements. Moreover, it includes activity

ideas, which suitable, for kids at the age of 6 months to 5 years, that pre-school teachers and music teachers can use as a guideline to create the executive function activities.

Keywords: Executive Functions; Music A

บทนำ

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 กล่าวว่า การศึกษา ปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้จำนวน 12 มาตรฐาน ซึ่งดนตรีถูกจัดอยู่ในหัวข้อการพัฒนาทางด้าน อารมณ์ จิตใจในมาตรฐานที่ 4 คือ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Functions เป็นทักษะชีวิตที่มีความจำเป็นที่จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการทำงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ (Diamonds, 2013) ทักษะนี้ ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมความสามารถในการพัฒนา ซึ่งช่วงปฐมวัยถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะนี้และจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงวัยรุ่นจนถึงช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ดังนั้นสิ่งที่ผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงคือ การสร้างคุณภาพของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจกรรม รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าและมีความเหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อที่จะสามารถมั่นใจได้ว่าเด็กจะได้รับการพัฒนาทักษะนี้ได้อย่างเต็มศักยภาพ (Preda Ulita, 2016)

การที่ผู้ใหญ่ ครู หรือบุคคลแวดล้อมตัวเด็กมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิง บริหาร (EF) ไปพร้อมกับความรู้ว่ากิจกรรมหรือเกมส์ประเภทใดที่จะช่วยส่งเสริมทักษะเหล่านี้ พร้อมกับการตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และกระตุ้น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว สิ่งเหล่านี้จะส่งผลดียิ่งต่อการจัดหาประสบการณ์ที่ เหมาะสมตามพัฒนาการเป็นไปอย่างมีวัตถุประสงค์ และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของการคิดเชิงบริหาร

การคิดเชิงบริหาร คือ ทักษะการคิดขั้นสูงของสมองมนุษย์ ควบคุมโดยการทำงานของสมองส่วนหน้า ร่วมกับสมองส่วนอื่น ๆ เป็นกระบวนการทางการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน จัดการ เริ่มลงมือทำ ตรวจสอบตนเอง และแก้ไขปัญหาไปพร้อมกับการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรม ความอยาก และแรงกระตุ้นเพื่อ

การดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และประสบความสำเร็จในการทำงานตามแผนการที่ได้วางไว้ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561, สุภาวดี หาญเมธี, 2559; Diamonds, 2013; Preda Uliță, 2016)

องค์ประกอบของการคิดเชิงบริหาร สุจิตรา วุฒิจ่าง (2558: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของทักษะเชิงบริหาร (Executive Functions) ทั้ง 9 ด้าน ดังนี้

1. ความจำที่นำมาใช้งาน (Working memory)
2. การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control)
3. ความสามารถในการยืดหยุ่น ความคิด (Shift หรือ Cognitive Flexibility)
4. การใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention)
5. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)
6. การวางแผนและการจัดระบบ (Planning and Organizing)
7. การตรวจสอบตนเอง (Self –Monitoring)
8. การริเริ่มและลงมือทำงาน (Initiating)
9. มุ่งสู่เป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)

สุภาวดี หาญเมธี (2558: 20-21) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ Executive Functions ไว้ 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 (3x3) ด้าน ดังนี้

กลุ่ม ที่ 1 กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีดังนี้

1. ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory)
2. การยับยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control)
3. การยืดหยุ่น ความคิด (Shifting หรือ Cognitive Flexibility)

กลุ่ม ที่ 2 กลุ่มทักษะกำกับตนเอง มีดังนี้

4. การใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention)
5. การควบคุม อารมณ์ (Emotional Control)
6. การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มทักษะปฏิบัติ มีดังนี้

7. การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating)
8. การวางแผนและดำเนินการงาน (Planning & Organizing)
9. การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)

นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล (2561:7-29) กล่าวว่า การคิดเชิงบริหาร หมายถึง การทำงานระดับสูงของสมองที่ควบคุมความคิด การตัดสินใจ และการกระทำ จนทำให้เกิดพฤติกรรมมุ่งเป้าหมายเป็นทักษะที่พัฒนาอย่างมากในเด็กปฐมวัย ในช่วงอายุ 2-6 ปี มีองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ด้าน คือ 1)การหยุด การยับยั้งพฤติกรรม 2)การเปลี่ยน/การยืดหยุ่น 3)การควบคุมอารมณ์ 4)ความจำขณะทำงาน และ5)การวางแผนจัดการ สำหรับความจำขณะทำงานเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่อายุปลายขวบปีแรก เด็กเริ่มหยุด/ยับยั้งพฤติกรรมได้เมื่ออายุ 3-3.5 ปี เด็กสามารถเปลี่ยนความคิดในการไม่ยึดติดความคิดเดียวช่วงอายุ 4-4.5 ปี ทั้ง 3 ด้านนี้นำไปสู่ความสามารถในการควบคุมอารมณ์

การควบคุมตนเองแบบง่ายๆตามวัยจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการกำกับตนเองให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายต่อไป

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยสำคัญแห่งการพัฒนาและสร้างรากฐานของชีวิตเป็นช่วงวัยที่สมองส่วนหน้ามีการพัฒนาอย่างมาก การให้ความสำคัญ ตรวจสอบพัฒนาการและสนับสนุนทักษะการคิดเชิงบริหารด้วยเกมส์หรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก จึงจำเป็นอย่างมากต่อการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารที่ดียิ่งขึ้นได้ กิจกรรมข้างต้นบางกิจกรรมอาจไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเป็นกิจกรรมดนตรีโดยตรง แต่จากปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมให้สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผ่านทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทักษะชีวิตประกอบกับความรู้ในเรื่องทักษะการคิดเชิงบริหาร ข้อมูลเหล่านี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้ผู้ปกครอง ครูปฐมวัย หรือครูดนตรีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

บุปผา เรืองรอง (2550) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระโดยใช้เสียงเพลง จังหวะ และทำนองคำคล้องจอง หรือเครื่องดนตรีประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะ และควบคุมการเคลื่อนไหวได้

ธนกร ศรีวิจิตร (2556: ออนไลน์) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การได้รับการจัดเป็นกิจกรรมหลักเพื่อพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีผลต่อพัฒนาการเด็ก ดังนั้น การใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงมีผลทำให้เด็กเรียนรู้ร่างกายของตนเองว่าการใช้ร่างกายแต่ละส่วนอย่างไร ซึ่งมีความหมายต่อเด็กมาก เด็กจะมีโอกาสได้ประเมินความสามารถของตนเอง ให้เด็กได้คิดตัดสินใจว่าจะเคลื่อนไหวแบบใด อย่างไร อีกทั้ง การเคลื่อนไหวไปพร้อมเพื่อนอย่างมีความหมาย จะทำให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติต่อกันทำให้เด็กเกิดความมั่นใจทั้งเป็นการลดอัตตา (Ego) ไปสู่การมีเหตุผลและคุณธรรม (Superego) เด็กได้รับการฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ บุคลิก ขอบเขตรอบตัวด้วยการใช้เสียงเพลงดนตรีทำให้เด็กเรียนรู้จังหวะ และเกิดจินตนาการ ดังนั้น กระบวนการศึกษาธิการจึงได้กำหนดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไว้เป็นกิจกรรมหลักในตารางกิจกรรมประจำวันที่เด็กจะต้องได้รับการส่งเสริม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560:59) ได้ให้ความหมาย การเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะโดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ยังไม่ผสมผสาน หรือสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ ตามลักษณะการเคลื่อนไหวของเด็ก เช่น 1)ช้า ได้แก่ การคืบคลาน 2)เร็ว ได้แก่ การวิ่ง 3)นุ่มนวล ได้แก่ การไหว้ การบิน 4)ชิงชัง ได้แก่ การกระตืบเท้าตัง ๆ ตีกลองตัง ๆ 5)รำเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ และ 6)เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้าท่าทาง

อัญชลี ไสยวรรณ (2563: 1) กล่าวว่า กิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การจัดสภาพการณ์ทางศิลปะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ได้แก่ การได้ยิน การมองเห็น และการเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะประกอบการฟังเสียงดนตรี และการร้องเพลงและได้ทดลองเล่นเครื่องดนตรีที่มีเสียงแตกต่างกัน สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินแก่เด็ก ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาสมองและร่างกายที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เพราะดนตรีมีทำนอง จังหวะเร้าให้เด็กอยากเคลื่อนไหว สนุก ได้ใช้พลังงานภายในตัวและมีความสุข บางครั้งไม่ใช่เครื่องดนตรีแต่ใช้คำพูดของครูสั่งให้ วิ่ง กระโดด เดิน เด็กก็สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างมีความสุข ระหว่างการเคลื่อนไหวเด็กจะใช้ทักษะการฟังดนตรีร่วมไปด้วย เริ่มจากการเลียนแบบ ไปสู่การใช้ความคิดสร้างสรรค์โดยให้อิสระเด็กคิดทำทาง และจังหวะด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การจัดสภาพการณ์ทางศิลปะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ร่างกายในการทำกิจกรรม มีปฏิริยาตอบสนองจังหวะเสียงดนตรี และเสียงเพลง โดยการแสดงท่าทาง หรือเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับจังหวะ เสียงดนตรี และเสียงเพลงอย่างอิสระ โดยการเคลื่อนไหวแบบช้า เร็ว นุ่มนวล ชิงช้า ร่าเริง และเศร้าโศก เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และตามจินตนาการของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

จันทร์กฤษณา ผลวิวัฒน์ (2556: 1) ได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การจัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะโดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง จังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เสียงเคาะเหล็ก รำมะนา กลอง ฯลฯ มาประกอบในการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมพัฒนาทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ แขน ขา ลำตัว และการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อต่าง ๆ การเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะในสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการต่อสู้และการแข่งขัน ทำให้คนมีความเครียดมากขึ้น การผ่อนคลายด้วยการเคลื่อนไหวหรือการร้องเพลงจะทำให้คนเราสามารถผ่อนคลาย

Edwards (2010: 56-72) ได้ถึงความสำคัญของกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การเคลื่อนไหวร่างกายและการเต้น ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อความสนุกเท่านั้น แต่เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ การฟัง การตอบสนอง การเลียนแบบ การใช้เสียง และการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างผสมผสานกัน เพื่อนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถพิเศษของเด็ก โดยมีปัจจัยในการบูรณาการกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในห้องเรียน 4 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถด้านสติปัญญาและความฉลาด การเชื่อมต่อระหว่างดนตรีกับการพัฒนาการเรียนรู้ในสาระวิชาต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น คณิตศาสตร์ โดยให้เด็กร้องเพลงนับเลข ทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิดทางคณิตศาสตร์

2. ความเชี่ยวชาญในการใช้ทักษะด้านร่างกาย เด็กจะพัฒนาการทำงานร่วมกันของกลุ่มเนื้อต่าง ๆ ในร่างกาย เด็กจะเริ่มเข้าใจว่าร่างกายของพวกเขาสามารถทำอะไรได้บ้าง เช่น การวิ่ง การทรงตัว การยืด การคลาน และการก้าวกระโดดยกเข้าสูง

3. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้ระบายความรู้สึกและการคลายความเครียด ดนตรีเป็นตัวช่วยส่งผ่านความรู้สึกและอารมณ์ของเด็ก

4. พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ดนตรีสามารถสร้างสรรค์โลกแห่งจินตนาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้

พรพิมล เวสสวรรค์ และศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2558: 63-73) ได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเด็ก การสอนการเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้การตอบสนอง และการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมาผสมผสานกับดนตรี โดยมีปัจจัยในการบูรณาการดนตรีในห้องเรียน 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถด้านสติปัญญาและความฉลาด ความเชี่ยวชาญในการใช้ทักษะด้านร่างกาย พัฒนาด้านอารมณ์-จิตใจ

อัญชลี ไสยวรรณ (2563: 1-2) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ด้านดนตรี กับ การเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข การจัดกิจกรรมการร้องเพลง ฟังเสียงดนตรี เคลื่อนไหวและจังหวะ และเล่นเครื่องดนตรีทำให้เด็กเป็นคนมีอารมณ์ที่เป็นบวก เวลาทำกิจกรรมดนตรีช่วยให้คนเกิดอาการตื้อต้อจลิมเวลา ลืมสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ดนตรีทำให้คนมีเพื่อน มีคนรู้ใจได้ การได้ร้องเพลง เล่นดนตรี เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายกับชีวิตของเด็ก ยังได้เล่นได้ร้องเพื่อความสุขของคนอื่นด้วยแล้วมันยังมีความหมาย การร้องเพลงเป็นเล่นดนตรีได้ วันนี้ร้องหรือเล่นได้ดีกว่า เมื่อวาน วานนี้เริ่มเล่นเพลงใหม่ได้ ฯลฯ เหล่านี้คือความสำเร็จที่ทำให้คนเรามีความสุขได้ เมื่อคนเรามีความสุข ความเครียดก็ไม่เกิด สอดคล้องกับความต้องการของเด็กปฐมวัยที่ชอบการเคลื่อนไหวและเสียงดนตรี เคลื่อนไหวร่างกายได้คล่องแคล่ว ระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานประสานสัมพันธ์กันเพราะกิจกรรมนี้ช่วยให้เด็กได้ใช้พลังงานในตัวได้มากขึ้น แม้ไม่มีเสียงดนตรีเด็กก็สามารถเคลื่อนไหวกับจังหวะของดนตรีได้โดยการวิ่ง กระโดด และเดิน ส่งผลต่อความสามารถทางดนตรีและการฟังได้ รู้สีกว่าตนเองประสบความสำเร็จเมื่อทำกิจกรรมจนสำเร็จ คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การจัดประสบการณ์ด้านดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะมีอิทธิพลมากต่อความสามารถยืดหยุ่น พลิกแพลง สร้างสรรค์ท่าทางของการเคลื่อนไหวแบบใหม่ๆ ตามที่ตนเองคิดได้ และการเคลื่อนไหวท่าทางเพื่อพัฒนาการสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย และแปลกใหม่ดังนั้นคุณค่าของการจัดประสบการณ์ด้านดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะที่กล่าวมาสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะของเด็กปฐมวัยที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยสามารถทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเองเหมาะสมกับวัยเนื่องจากสภาพสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และอนาคตที่มีความซับซ้อนในความสัมพันธ์ของมนุษย์ ความรู้มีการเปลี่ยนแปลง จึงไม่เน้นด้านความรู้แต่เน้นที่ความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันให้มีคุณภาพ

ลักษณะของการเคลื่อนไหวการเคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กอายุ 3-6 ปี

เด็กที่มีอายุ 3-6 ปี เป็นวัยที่ชอบความเป็นอิสระในการเคลื่อนไหวและเข้าสังคมมากขึ้น เป็นระยะที่เด็กเริ่มมีความอิสระทั้งทางด้านร่างกายและสังคม เป็นช่วงสำคัญที่แม่ต้องคอยดูแลความเป็นอิสระของเด็กอย่างใกล้ชิด

อัญชลี ไสยวรรณ (2563: 8-9) ได้กล่าวถึง เอมีล ซาคส์-ดาลโครซ (Emile Jaques - Dalcroze : ค.ศ. 1865-1950) ที่เชื่อว่า ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงดนตรีได้ดีผ่านจังหวะและการเคลื่อนไหว และองค์ประกอบของดนตรีที่จำเป็นต้องอาศัยการเคลื่อนไหวมากที่สุด คือ จังหวะและความดัง เบา และเชื่อว่า การผสมผสานการฟังอย่างตั้งใจ และการใช้ร่างกายจะสร้าง และปลดปล่อยพลัง และแรงผลักดันทางดนตรีของผู้เรียนได้ แนวคิดของดาลโครซ เรียกว่า ดาลโครซ ยูริธึมมิกส์คือ การใช้จังหวะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายผ่านการเคลื่อนไหว หรือเป็นการนำการเคลื่อนไหวมาใช้ในการสอนดนตรี บนความเชื่อที่ว่า ดังนี้

1) การเรียนรู้ และสัมผัสกับเวลา(จังหวะของดนตรีเร็ว ความยาวเสียงดนตรีสั้น) พื้นที่(แคบ กว้าง) และพลังงาน (การแสดงดนตรีที่มีจังหวะเร็วจะมีความยาวของเสียงดนตรีสั้นลงใช้พลังงานของเสียงน้อย การเคลื่อนไหวก็แคบลงและใช้พลังงานน้อย ในทางตรงข้ามหากจังหวะที่ได้ยินช้า ความยาวของเสียงยาวขึ้นพลังงานของเสียงมาก การเคลื่อนไหวที่จะกว้าง และใช้พลังงานมาก นอกจากนี้ น้ำหนักมีส่วนสัมพันธ์กับพลังงานทำให้เกิดการสั่นไหวของจังหวะ)

2) การรับรู้การเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวแบบยูริธึมมิกส์คือ การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และการหายใจก่อนเรียนดนตรี

ลักษณะการเคลื่อนไหวมี 2 ลักษณะ(ดนิญา อุทัยสุข 2560: 10-13) มีดังนี้

1. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ คือการใช้พื้นที่วงกลมรอบตัวเราที่เราสามารถเอื้อมหรือยึดส่วนต่างโดยไม่ขยับออกไปจากจุดยืน มี 3 ระดับ คือ

- ระดับของพื้นที่ คือ สูง กลาง ต่ำ
- แนวของพื้นที่ คือ แนวตั้ง แนวเฉียง แนวนอน
- ทิศทางของพื้นที่ คือ ด้านหน้า ด้านข้าง ด้านหลัง

การเคลื่อนไหวอยู่กับที่แสดงออกโดย ตบมือ แกว่งแขน หมุนตัว ให้จังหวะ ก้มตัว โยก พุด ร้องเพลง

2. การเคลื่อนไหวไปในพื้นที่รอบๆ คือ การเคลื่อนไหวที่เคลื่อนที่ออกไปใช้พื้นที่ว่างรอบๆตัว การจัดกิจกรรมควรต้องเริ่มจากจังหวะช้าก่อนเพื่อให้เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้ จากนั้นจึงค่อยๆเพิ่มความเร็ว

ศึกษาธิการ (2561: 3-4) กล่าวว่า ได้อธิบายถึงลักษณะการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มฝึกกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป ลักษณะการจัดกิจกรรมจะมีจุดเน้นในเรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหวหรือท่าทางอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ เช่น ประบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข่า ขยับมือและแขน มือและนิ้วมือเท้าและปลายเท้า

1.2 การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ เช่น คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าวกระโดด เขย่ง ก้าวซิด

2. การเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยเน้นเรื่องที่ได้พบเห็นเรื่องที่ได้รับรู้จากกิจกรรมอื่นและนำมาสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เด็กสนใจ ได้แก่

2.1 การเคลื่อนไหวเลียนแบบ เป็นการเคลื่อนไหวเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น การเลียนแบบท่าทางสัตว์ การเลียนแบบท่าทางคน การเลียนแบบเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น และการเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

2.2 การเคลื่อนไหวตามบทเพลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน เพลงสวัสดี

2.3 การท่าทางกายบริหารประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง เป็นการเคลื่อนไหวแบบกายบริหาร อาจจะมีท่าทางไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาของเพลงหรือคำคล้องจอง เช่น เพลงกำมือแบบมือ เพลงออกกำลัง คำคล้องจองฝนตกพราพรา

2.4 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเองหรืออาจใช้คำถามหรือคำสั่ง หรือใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แดบผ้า ริบบิ้น ถุงทราย

2.5 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายที่ครูเล่า หรือเรื่องราว หรือนิทาน

2.6 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำสั่ง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามคำสั่งของครู เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การท่าทางตามคำสั่ง

2.7 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามข้อตกลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

2.8 การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นการคิดท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ของเด็กเองแล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อใช้พลังงานและถ่ายพลังที่มีอยู่ล้นเหลือออกมา แต่ในขณะที่วัยนี้ร่างกายและจิตใจของเด็กจะสมบูรณ์จากการเคลื่อนไหว ดังนั้น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงได้รับการจัดเป็นกิจกรรมหลักเพื่อพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีผลต่อการพัฒนาการเด็ก ดังนั้นการใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงมีผลทำให้เด็กเรียนรู้ร่างกายของตนเอง ทำใช้ร่างกายแต่ละส่วนอย่างไร ซึ่งมีความหมายต่อเด็กมาก เด็กจะมีโอกาสได้ประเมินความสามารถของตนเอง ทำให้เด็กได้คิด ได้ตัดสินใจว่าจะเคลื่อนไหวแบบใด อย่างไร อีกทั้ง การเคลื่อนไหวไปพร้อมเพื่อนอย่างมีความหมาย จะทำให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติต่อกัน ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจทั้งเป็นการลดอัตตา (Ego) ไปสู่การมีเหตุผลและคุณธรรม (superego) เด็กได้รับการฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ บุคลิก ขอบเขตรอบตัวด้วยการใช้เสียงเพลง ดนตรี ทำให้เด็กเรียนรู้จังหวะ และเกิดจินตนาการ

สมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากกิจกรรมดนตรี กับ การเคลื่อนไหวและจังหวะ

สมรรถนะและการพัฒนาการด้านสังคมเริ่มอย่างชัดเจน สติปัญญาและอารมณ์พัฒนาขึ้น ทางด้านดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กได้รับการสอนให้ร้องเพลงประกอบจังหวะ เคลื่อนไหวร่างกายกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน เด็กจะเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ เด็กวัยนี้จะชอบร้องเพลงและเลียนแบบบุคคลที่ตนชื่นชอบ มี

สมาธิในการฟังเพลงมากขึ้น เริ่มรู้จักเสียงสูง – ต่ำ ดัง – เบา สั้น – ยาว เป็นต้น มีความจำด้านจังหวะและเสียงมากขึ้น สามารถเคาะจังหวะตามที่ได้ยิน แต่ต้องเป็นจังหวะที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ไพเราะ พุ่มมัน (2544:19) ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวว่า เป็นการจัดบรรยากาศให้เด็กเกิดความอบอุ่น สนุกสนาน ร่าเริง มั่นใจ กล้าแสดงออก และจบกิจกรรมด้วยการให้เด็กได้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ เช่น นั่งในท่าสบาย ๆ สงบนิ่งเพื่อเตรียมพร้อมจะทำกิจกรรมต่อไป

ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม (2548: 43-44) ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การเปลี่ยนแปลงความสามารถของเด็กจากสิ่งที่ทำไม่ได้มาเป็นการทำได้จากการทำสิ่งของที่ย่างๆมาเป็นสิ่งที่ยากขึ้นซับซ้อนขึ้นจากความสะเปะสะปะมาเป็นความคล่องแคล่วแม่นยำมีประสิทธิภาพมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงของการทำหน้าที่ให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นเรียกว่าพัฒนาการเด็ก ๆ จะมีพัฒนาการหลายด้านที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย ได้แก่

- 1 พัฒนาการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวแบ่งเป็น 2 ส่วนส่วนที่หนึ่งคือการเคลื่อนไหวร่างกายและการทรงตัวส่วนที่สองคือการเคลื่อนไหวที่ละเอียดได้แก่การใช้กล้ามเนื้อเล็ก ๆ คือการใช้มือ นิ้วมือ และประสานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ

- 2 พัฒนาการทางสติปัญญาหมายถึงความสามารถในการเรียนรู้คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาได้หรือที่เรียกว่าเด็กเฉลียวฉลาดมีสติปัญญาดีซึ่งมักจะแสดงออกด้วยการกระทำการเล่นการพูด

- 3 พัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจหมายถึงการมีความรู้สึกในรูปแบบต่าง ๆ และแสดงออกซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นได้อย่างถูกกาลเทศะมีจิตใจที่หนักแน่นแจ่มใสร่าเริงมีความสุขเวลามีความตึงเครียดกลัวโกรธหรือมีปัญหาก็สามารถเผชิญได้และฝึกใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาเหล่านั้นหาทางออกแทนการเอะอะโวยวายควบคุมอารมณ์ไม่ได้

- 4 พัฒนาการทางสังคมหมายถึงการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความผูกพันกับพ่อแม่มีความสนใจคนที่อยู่รอบตัวสามารถสื่อความหมายได้ร่วมมือกับผู้อื่นได้ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์นอกจากนั้นพัฒนาการด้านสังคมยังหมายถึงการมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองสำหรับเด็กอายุ 1-3 ปีนั้นหมายถึงทักษะในการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวันได้แก่การกินการนอนการหัดควบคุมขับถ่ายตลอดจนการทำความสะดวกและการแต่งกาย

Lunz (1982:64-65) ได้ถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับเด็กอายุ 5-6 ปี จากการจัดกิจกรรมดนตรีกับการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ทักษะที่สำคัญบางอย่างสำหรับพัฒนาศักยภาพในการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และได้เสนอแนะกิจกรรมสำหรับฝึกทักษะ แต่ละอย่างไว้ด้วย ซึ่งได้สรุปและนำมาเสนอ ดังนี้

1. ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายที่ละอย่าง และสามารถบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ กิจกรรมเสนอแนะการเล่นแบบแมว (Copy-Cat Games) การเคลื่อนไหวร่างกายตามคำสั่งที่ละอย่าง เช่น เคลื่อนไหวเท้า ข้างหนึ่ง ยกขาข้างหนึ่ง ยกมือข้างหนึ่งแตะที่ศีรษะ เป็นต้น

2. ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายผ่านแนวกึ่งกลาง (Midline) ของร่างกาย กิจกรรมเสนอแนะ นั่งเป็นวงกลม แล้วใช้มือข้างเดียวรับและส่งของให้กัน ใช้มือข้างเดียวแสดงเป็นเครื่องบิน และบินไปกลับระหว่างไหล่ซ้าย และไหล่ขวา กลิ้งตัวไปกับพื้นเหมือนกับเป็นดินสอหรือไส้กรอก

3. ทักษะที่แสดงถึงการรับรู้ด้านซ้ายและด้านขวา กิจกรรมเสนอแนะ ก่อนทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับซ้ายและขวา ควรใช้เชือกหรือผ้าผูกไว้ที่ข้อเท้าหรือข้อมือข้างใดข้างหนึ่ง เพื่อให้เป็นสิ่งที่ช่วยชี้บอกด้านซ้ายหรือด้านขวา การผูกเชือกหรือผ้า ที่ข้อเท้าหรือข้อมือนี้ ให้ผูกไว้ที่ข้างเดิมทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เด็กสับสน

4. ทักษะในการทรงตัวที่ดีกิจกรรมเสนอแนะให้เดินช้า ๆ โดยให้ก้าวเท้าแต่ละก้าวให้ยาวเท่าที่จะทำได้

5. ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกาย 2 ส่วนพร้อม ๆ กัน กิจกรรมเสนอแนะ ร้องเพลงพร้อมกับเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงไปด้วย เดินพร้อมกับตบมือหรือให้จังหวะเพลงไปด้วย

6. ทักษะในการเคลื่อนไหวเพื่อหาพื้นที่ว่าง เช่น การหลบหลีก การพลิกตัว เป็นต้น กิจกรรมเสนอแนะเขียนวงกลมแล้ว让孩子เข้าไปค้นหาตำแหน่งที่อยู่ตรงกลางของวงกลมเดินหรือกระโดดเข้าไปในวงกลมและออกจากวงกลม

7. ทักษะในการเคลื่อนไหวพื้นฐานรวม ๆ ทั่วไป เช่น การเดิน การวิ่ง การปีน การคลาน การกระโดด การกระโดดขาเดียว การเลื้อนเท้าชิดเท้า และการควมบ้า เป็นต้น กิจกรรมเสนอแนะให้เด็กเคลื่อนไหวพื้นฐานทีละอย่าง เช่น การเดิน การวิ่ง และการควมบ้า เป็นต้นโดยแบ่งการปฏิบัติของการเคลื่อนไหวพื้นฐานแต่ละอย่างออกเป็นขั้นตอนเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง

อัษฎลี ไสยวรรณ (2563: 3-4) กล่าวว่า เด็กอายุ 5-6 ปีสามารถแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ มีลักษณะเป็นรูปธรรมที่ “บ่งชี้” การมีคุณภาพ พฤติกรรมต่างๆ ที่สามารถทำได้ก็คือ “สมรรถนะ” สถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยควรพัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้ ปฏิบัติได้ และนำไปสู่สมรรถนะคือทำได้ สมรรถนะที่เกิดขึ้นในกิจกรรมดนตรี กับการเคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กอายุ 5-6 ปี มีดังนี้

- คลาน
- ตบมือ(Clapping)
- แกว่งแขน
- เดิน
- หมุนตัว
- ก้มตัว
- โยกตัว
- กระโดดข้าม
- วิ่งแบบก้าวกระโดด(Skipping)หรือ
- วิ่งแบบม้าควบ(Galloping)
- กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว
- เคลื่อนไหวร่างกายตามที่ตกลงได้

- เคลื่อนไหวร่างกาย 2 แบบต่อกัน เมื่อได้ยินสัญญาณเสียง 2 ชนิดต่อกัน
- ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง
- ปฏิบัติตามข้อตกลงในสังคมได้
- เล่นเลียนแบบได้
- ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
- บอกได้ว่าตนเองมีความสามารถในเรื่องใดด้วยตนเอง
- บอกลักษณะทางกายของตนเองได้ด้วยตนเอง
- มีสมาธิในการเล่น หรือมีความตั้งใจจดจ่อในการทำกิจกรรมหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง 15-20 นาทีหรือจนเสร็จ
- ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
- เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
- ช้ทำนองเพลงที่คุ้นเคย(ร้องทำนองเพลงในลำคอ)
- การเคลื่อนไหว เร็ว ช้า ปานกลาง ทันที
- การตีจังหวะ เบาๆ แรงๆ
- ควบคุมตนเองให้ทำงานจนเสร็จ แม้มีสิ่งรบกวนกระตุ้น
- แสดงความชื่นชมในความสามารถ ผลงาน หรือความสำเร็จของผู้อื่นด้วยตนเอง
- แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- กล่าวพูดกล้าแสดงออก อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
- แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น
- แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
- สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี
- สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี
- สนใจด้วยการตั้งใจฟังเพลงหรือดนตรีสร้างทำนอง และเนื้อเพลงเองได้ หรือใช้ทำนองที่รู้จักแต่งเนื้อใหม่
- ร้องเพลงเนื้อหาสั้นๆได้ และบอกชื่อเพลงที่ตนเองชอบได้อย่างน้อย 5 เพลง
- เล่นเครื่องดนตรี หรือเครื่องเคาะได้
- ร้องเพลงพร้อมกับเพื่อนหรือผู้ใหญ่
- ร้องเพลงกับเพื่อน หรือร้องเป็นกลุ่มอย่างถูกจังหวะ
- ทำเสียงดนตรีด้วยเสียงของตนเองหรือจากอุปกรณ์ (เช่น ตีกลอง เคาะกระป๋อง เขย่ากลองใส่ทราย
- เดินหรือเคลื่อนไหวร่างกายตามที่ช่วยกันกำหนด สอดคล้องกับดนตรี และเนื้อเพลง
- บอกตำแหน่งได้ ข้างหน้า -หลัง ใน-นอก ข้างๆ-ถัดไป ติดกัน ระหว่าง ซ้าย-ขวา บน-ใต้
- พื้นที่ว่าง สูง กลาง ต่ำ
- เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

ทักษะที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ทักษะที่แสดงถึงการรับรู้ด้านซ้ายและด้านขวา ทักษะในการเคลื่อนไหวผ่านจุดกึ่งกลางลำตัวทำให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ทิศทางจากการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัยเป็นการนำไปสู่การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม สมรรถนะหรือสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการเคลื่อนไหวทางร่างกาย ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนากล้ามเนื้อต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์ประสานงานกันอย่างคล่องแคล่ว มีท่วงท่าในการเคลื่อนไหว ที่สง่างาม เกิดความมั่นใจ ก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี ช่วยพัฒนาการทางด้านสติปัญญาโดยเฉพาะความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเป็นพื้นฐานในการที่จะเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ก็ยังทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมดีขึ้นด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทน์กฤษณา ผลวิวัฒน์. (2547). *การวิเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษา โดยครอบครัวในประเทศไทย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- ดนิญา อุทัยสุข. (2560). *การสอนดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวแบบดาลโครซ*. เอกสารประกอบการอบรม วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุมกรมหมื่นพิฆเนศวรฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธนกร ศรีวิจิตร (2560). *6 กิจกรรมของเด็กปฐมวัย*. วันที่สืบค้นข้อมูล 12 สิงหาคม 2563. จาก <http://childhood6major.blogspot.com/2013/12/>
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2561). *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ “Executive Function (การคิดเชิงบริหาร)”*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุบผา เรืองรอง. (2550). *การให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พรพิมล เวสสวรรค์. (2557). *ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเดินเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพเราะ พุ่มมัน. (2544). *การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาสู่ผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2558). *EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด: คู่มือสำหรับครูอนุบาล*. กรุงเทพฯ: รักลูกกรุ๊ป.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*

- ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 / สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ 1.
- อัญชลี ไสยวรรณ และวรดี เลิศไกร. (2562). *ดนตรี กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัย* เอกสารประกอบการอบรม วันที่ 14 ธันวาคม 2562 ณ ห้องประชุมชั้น 3 อาคารบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จัดโดย บริษัท คลังวิชาการศึกษาปฐมวัย จำกัด.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2563). *สุดยอดดนตรี เสริมสร้างจินตนาการสู่เด็กปฐมวัย* เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เรื่อง สุดยอดดนตรี เสริมสร้างจินตนาการสู่เด็กปฐมวัย วันที่ 13 มกราคม 2563 ณ อาคาร 2 ชั้น 1 ห้อง s2103 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Diamonds, A. (2013). *Executive functions*. [Online]. Available from: http://www.devcogneuro.com/Publications/ExecutiveFunctions_2013.pdf. [14 April 2018]
- Edward, S., & Guy, J. (2010). *Knowledge management in education*. New York: Harper & Row, 56-72.
- Lunz, Mary E.; Wright, Benjamin D.; & Linacre, John M. (1990). Measuring the Impact of Judge Severity on Examination Score. *Applied Measurement in Education*. 3(4): 331-345. Retrieved May 14, 2008, from www.Rasch.org/memo47.htm
- Preda Uliță, A. (2016). Improving children's executive functions by learning to play a musical instrument. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov Series VIII*. 9(58), No.2 ,85-90.

แบบคำขอเสนอบทความเพื่อขอตีพิมพ์ใน
วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา
Educational Administration Innovation Journal

เรียน บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) (ภาษาไทย).....
(ภาษาอังกฤษ).....

☐ อาจารย์/เจ้าหน้าที่ ☐ นิสิตระดับปริญญาโท/เอก ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
ตำแหน่งทางวิชาการ..... หน่วยงาน (สังกัด).....
ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....e-mail:.....

มีความประสงค์ขอส่ง

☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ข้าพเจ้าขอรับรองบทความที่เสนอตีพิมพ์ ดังนี้

1. บทความที่เสนอตีพิมพ์ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน
2. บทความที่เสนอตีพิมพ์ไม่ได้อยู่ระหว่างการนำเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ
3. เนื้อหาของบทความ ทั้งข้อความ รูปภาพ ทั้งหมดที่ปรากฏขอรับรองว่าเป็นผลงานของข้าพเจ้า ในกรณีที่มีการอ้างอิงผลงานจากผู้อื่น ข้าพเจ้าได้ดำเนินการตามจรรยาบรรณทางการวิจัยทุกประการ กรณีมีการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว
4. ข้าพเจ้ายอมรับเงื่อนไขการพิจารณาบทความ และยินยอมปรับแก้บทความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิหรือตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร
5. ข้าพเจ้าขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ให้แก่วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา(Educational Administration Innovation Journal: EAIJ Journal)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงนาม.....

(.....)

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อเรื่องภาษาไทย (TH Sarabun New 18 pt ตัวหนา กึ่งกลาง)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ผู้แต่ง1 และ ผู้แต่งร่วม2 (TH Sarabun New 16 pt ตัวหนา กึ่งกลาง)

Author1 and Author2

สังกัด (คณะ....มหาวิทยาลัย...)

Affiliation (Faculty....University..., Country....)

E-mail 1:, E-mail 2:

Tel....

บทคัดย่อ (TH Sarabun New 16 pt ตัวหนา ชิดซ้าย)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อ..... 2) เพื่อ..... และ 3) เพื่อ.....
รูปแบบการวิจัยเป็น.....(การวิจัยเชิงปริมาณ/การวิจัยเชิงคุณภาพ/การวิจัยแบบผสมวิธี)ใช้แนวคิด (หรือ
ทฤษฎี).....เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ..... กลุ่มตัวอย่าง(กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)คือ
..... จำนวน คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบ.....เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ชนิด คือ.....วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้(สถิติพื้นฐาน/สถิติอ้างอิง ในกรณีการวิจัยเชิงปริมาณ ...ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้
วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิจัยพบว่า 2) ผลการวิจัยพบว่า..... และ 3) ผลการวิจัย
พบว่า..... องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ (จะเป็นประโยชน์หรือนำไปใช้อย่างไรได้บ้าง ประมาณ
1-3 บรรทัด)

คำสำคัญ: (3-5 คำ).....;;

Abstract

This Article aimed to study (1) (2) (3) the sample was.....They was selected by the instrument for collecting data was Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis.

The research results were found as follows; (1) (2) (3) Body of Knowledge/findings from this research.....

Keywords:;;

บทนำ

ควรเขียนอธิบายที่มาปัญหา (statement of problem) ประเด็นวิจัย ปรากฏการณ์ ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูล งานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือ การทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมา มีการค้นพบ อะไรบ้างและค้นพบโดยใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัยและ ชี้ให้เห็นถึงความน่าสนใจ ความจำเป็นที่ต้องศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

1.
2.
3.

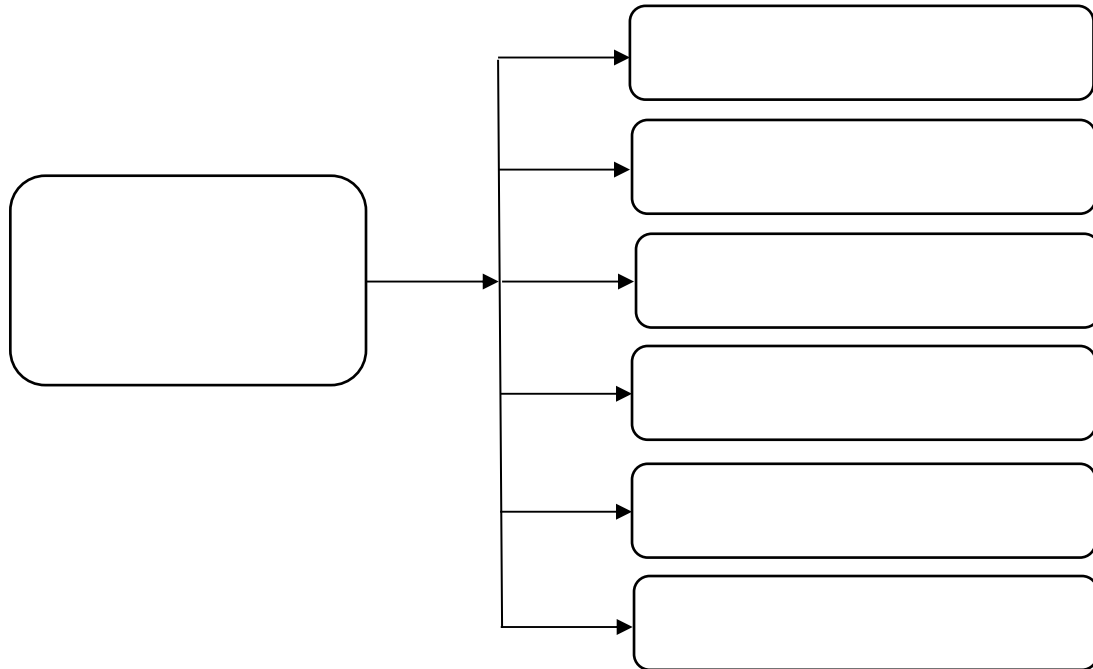
การทบทวนวรรณกรรม

เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึงการ เชื่อมโยงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน ถูกต้องตามหลัก วิชาการ รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย สรุปผลการทบทวน วรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ประกอบด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย.....(เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ ประชากร คือ จำนวน คน (อ้างอิง) กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบ.....(อธิบายการคัดเลือกอย่างละเอียด) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 2) แบบสัมภาษณ์ (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม (ประเด็นการสนทนา องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร) รวบรวมข้อมูล พ.ศ. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ.....

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ถ้ามี)

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก.....(ชื่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย)..... หมายเลขการรับรอง.....

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

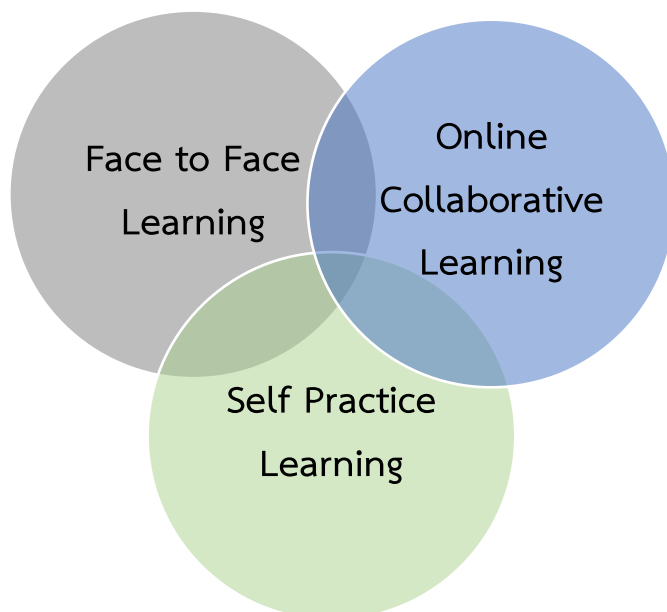
ตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 1 พบว่า.....

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (Graham, 2012)

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า.....

.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า

.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า

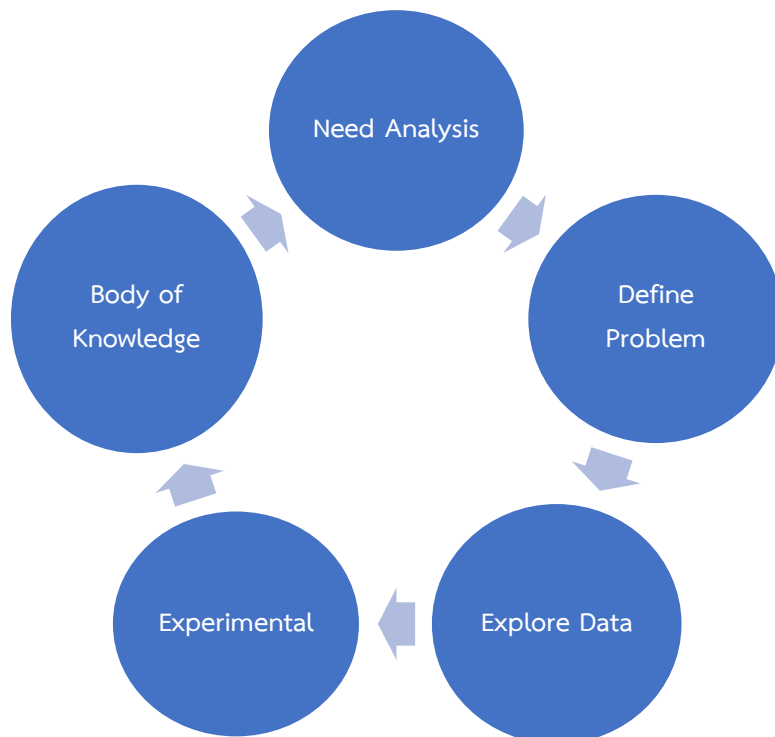
.....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

การออกแบบและการพัฒนาชุดการสอนมีข้อค้นพบสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบผสมผสาน (เฉลิมพล มีชัย และคณะ, 2565) มี 5 ขั้นตอน ซึ่งเรียกว่า “NDEEB Learning Approach” มีดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนกระบวนการการเรียนรู้ NDEEB Learning Approach (เฉลิมพล มีชัย และคณะ, 2565)

จากภาพที่ 1 แนวคิดการพัฒนาชุดการสอนรายวิชาหัวข้อพิเศษด้านนวัตกรรมการจัดการศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบผสมผสานดังที่ (Graham, 2012) ได้กล่าวไว้คือการผสมผสานการสอนผ่านสื่อการสอน การผสมผสานวิธีการเรียนการสอน และการผสมผสานระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้า (face to face learning) กับ การสอนออนไลน์ (online collaborative learning) และการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติการด้วยตนเอง (self-practice learning) ตามเงื่อนไขการออกแบบชุดการสอนตามขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหัวข้อที่ต้องการจะศึกษา (need analysis) แล้วจึงจะสามารถระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อให้ชัดเจน (define problem) ไปสู่ขั้นตอนการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (explore data) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ทดลองวิจัยตามหลักวิชาการ (experimental) โดยกระบวนการทดลอง บันทึกข้อมูล สรุปผลข้อมูล นำไปสู่การรวบรวมสร้างองค์ความรู้ใหม่ (body of knowledge) เพื่อเผยแพร่ต่อไป

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ

ตัวอย่าง การเรียนรู้แบบผสมผสานส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน (เฉลิมพล มีชัย และคณะ, 2565)

1.การปรับปรุงพัฒนาด้านวิชาการ (improved academic) เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในลักษณะการถ่ายทอดเนื้อหาแบบส่งผ่านระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ผู้สอนมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ได้พร้อมกับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วขึ้น ทำให้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานส่งผลต่อยุทธศาสตร์ของการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบทั้งการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยเพิ่มสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทำ ทายและเชื่อมความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2.การพัฒนาประสิทธิภาพด้านการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น (improve efficiency and flexibility) การเรียนในรูปแบบผสมผสานจะช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีโอกาสในการสร้างองค์ความรู้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและยืดหยุ่น ทุกที่ ทุกเวลา ตามสภาพการณ์หรือ ความพร้อมของผู้เรียนได้ในทุกระดับ

3.การพัฒนาประสิทธิภาพด้านการลงทุน (improving investment efficiency) การเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนในด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้แบบเดิม เกิดความคุ้มค่าและคุ้มค่าในการใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาของหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมพล มีชัย และคณะ (2565). การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาหัวข้อพิเศษด้านนวัตกรรมการจัดการศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบผสมผสาน. *วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน*. 4 (2), 13-26.
- เฉลิมพล มีชัย. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับประสิทธิผลของมหาวิทยาลัย. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 4 (3), 81-98.
- เฉลิมพล มีชัย. (2565). ภาวะผู้นำทางการศึกษาที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. *การประชุมวิชาการระดับชาติ การประชุมวิชาการระดับชาติ IAMBEST ครั้งที่ 7*. 656. ชุมพร; สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์.
- เฉลิมพล มีชัย. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์*. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์ อินเตอร์กรุป.
- Chaloemphon Meechai and Somyot Jedjaroenruk. (2016). The Development of a Training Model for Occupational Competency of Production Supervisor. *International Journal of Social Science and Humanity*. 6(7), 505-509.
- Chaloemphon Meechai. (2017). Developing creative writing skills following synectics instructional model for students in teaching career. *International Day Conference 2017*. 1. Kanazawa; Kanzawa Seiryo University, Japan.
- Graham. C.R. (2012). Introduction to Blended Learning. [Online]. Available from: http://www.media.wiley.com/product_data/excerpt/86/C.pdf. [2020, October 10]
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

หมายเหตุ ต้นฉบับบทความควรมีความยาว 10-15 หน้า

ชมรมนวัตกรรมการบริหารการศึกษา
(Educational Management Innovation Club)

